

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Διπλωματική Εργασία

***ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ,
ΘΕΜΕΛΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ.***

της

ΕΛΕΝΗΣ Δ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος στη
Διοίκηση Επιχειρήσεων

Ιανουάριος 2019

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων.

Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επίκουρο καθηγητή κο Δρ Γιώργο Δρογαλά για τη συνεργασία, την καθοδήγησή και την επίβλεψή του προκειμένου να ολοκληρωθεί η εργασία αυτή.

Επιπρόσθετα θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους του διδάσκοντες του τμήματος καθώς και τους συμφοιτητές μου Βανέσα, Γιώργο, Ηλία και Ιορδάνη για την αμέριστη συμπαράστασή τους καθόλη τη διάρκεια του προγράμματος. Ξεχωριστό ευχαριστώ στην αδελφή μου, Μαριάννα, που με την έμπνευση και δημιουργικότητά της με βοήθησε να ολοκληρώσω πράγματα που δίχως αυτή δύσκολα θα κατάφερνα.

Περίληψη

Σε ένα κλίμα οικονομικής αβεβαιότητας και συνεχούς αστάθειας, όπως αυτό που διανύουμε τα τελευταία χρόνια σε παγκόσμιο επίπεδο, η αξία και η έννοια της Ελεγκτικής στις επιχειρήσεις, αποκτούν έναν ακόμη πιο ιδιαίτερο και σημαντικό χαρακτήρα τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο. Το κομμάτι εκείνο της Ελεγκτικής που αφορά στον Εσωτερικό Έλεγχο των επιχειρήσεων κρίνεται αναγκαίο, πλέον, να διακρίνεται από ένα ισχυρό περιβάλλον που προστατεύει τον Εσωτερικό Ελεγκτή, τον καθιστά σημαντικό μέλος της εταιρικής διακυβέρνησης μιας και ο τελευταίος συμβάλλει αποτελεσματικά στην αποτροπή του ενδεχομένου της εταιρικής απάτης.

Η παρούσα διπλωματική πραγματεύεται τη μεγάλη χρησιμότητα του Εσωτερικού Ελέγχου, την αποτελεσματικότητα του και αφήνει να εννοηθεί πως η ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα των Εσωτερικών Ελεγκτών σε συνεργασία με τη Διοίκηση συμβάλλουν αποτελεσματικά στη εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων ως θεμέλιο για την αποτροπή πολλών και αλληπάλληλων επιχειρησιακών κινδύνων που παρουσιάζονται και πρέπει να αντιμετωπιστούν. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω διανομής ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου σε ένα τυχαίο δείγμα υπαλλήλων και στελεχών οικονομικών υπηρεσιών, Εσωτερικού Ελέγχου και Διαχείρισης Κινδύνων. Τα αποτελέσματα αποδεικνύουν πως η αποτελεσματικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου όταν διεξάγεται από ανεξάρτητα, αμερόληπτα και αντικειμενικά, εξειδικευμένα πρόσωπα, είναι ικανή για την αποτροπή και ελαχιστοποίηση των επιχειρησιακών κινδύνων.

Λέξεις κλειδιά: Ελεγκτική, Εσωτερικός Έλεγχος, Εσωτερικός Ελεγκτής, Ανεξαρτησία, Αντικειμενικότητα, Διαχείριση Κινδύνου.

Abstract

In a climate of economic uncertainty and constant instability, like the one we have been going through over the last years at a global level, the value and concept of Auditing in business is becoming even more distinctive and important in both theoretical and practical terms. Auditing's Internal Audit Section is now necessary to be distinguished from a powerful environment that protects the Internal Auditor and to establish it as a vital member of corporate governance since the latter effectively contributes to preventing corporate fraud.

This diploma deals with the great utility of Internal Audit, its effectiveness and suggests that the independence and objectivity of Internal Auditors in collaboration with the Management contribute effectively to the outcome of safe conclusions as a basis for the prevention of many and successive operational risks presented and must be addressed. The collection of data was carried out through the distribution of an electronic questionnaire to a random sample of employees and financial service officers, Internal Audit and Risk Management. The results demonstrate that the effectiveness of Internal Audit when conducted by independent, impartial and objective, specialized people is capable of averting and minimizing operational risks.

Key words: Audit, Internal Audit, Internal Auditor, Independence, Objectivity, Risk Management.

Πίνακας περιεχομένων

Ευχαριστίες.....	II
Περίληψη.....	III
Abstract	IV
Πίνακας περιεχομένων.....	V
Πίνακας πινάκων	VII
Πίνακας εικόνων	VIII
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	1
Εισαγωγή – Αναγκαιότητα Διπλωματικής Εργασίας	1
Διάρθρωση Διπλωματικής Εργασίας	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ.....	3
1.1 Εισαγωγή.....	3
1.2 Εννοιολογικό Πλαίσιο Ελεγκτικής.....	3
1.3 Ιστορική εξέλιξη της Ελεγκτικής.....	3
1.4 Διακρίσεις Ελεγκτικής	4
1.5 Εννοιολογικό Πλαίσιο Εσωτερικού Ελέγχου.....	6
1.5.1 Αποτελεσματικότητα και Οφέλη του Εσωτερικού Ελέγχου	7
1.6 Εννοιολογικό Πλαίσιο Κινδύνου	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΕΡΕΥΝΩΝ	10
2.1 Εισαγωγή.....	10
2.2 Αντικειμενικότητα και Ανεξαρτησία του Εσωτερικού Ελέγχου.....	10
2.3 Αναγκαιότητα Εσωτερικού Ελέγχου και η σχέση του με τη Διοίκηση.....	11
2.4 Παράγοντες που σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου στον ελλαδικό χώρο.....	13
2.5 Η χρησιμότητα του Εσωτερικού Ελέγχου και στην Εταιρική Διακυβέρνηση.....	13
2.6 Σχέση Εσωτερικού Ελέγχου και Εταιρικού Risk Management (ERM).....	15
2.7 Εσωτερικός Έλεγχος και Χρηματοοικονομικά Διαθέσιμα.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ :ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	18
3.1 Εισαγωγή.....	18
3.2 Ερωτηματολόγιο	18
3.3 Μεθοδολογία Στατιστικής Ανάλυσης Ερωτηματολογίου.....	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	21
4.1 Εισαγωγή.....	21
4.2 Αποτελέσματα – Μέρος Α.....	21
4.3 Αποτελέσματα – Μέρος Β.....	26

4.4	Αποτελέσματα – Μέρος Γ	30
4.5	Αποτελέσματα – Μέρος Δ.....	33
4.6	Αποτελέσματα – Μέρος Ε	36
4.7	Αποτελέσματα – Μέρος ΣΤ	40
4.8	Ανάλυση Παλινδρόμησης	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....		49
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....		51
I.	ΕΛΛΗΝΙΚΗ.....	51
II.	ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ.....	52
III.	ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ.....	53
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ		54

Πίνακας πινάκων

Πίνακας 1 Κατανομή συχνότητας της 2 ^{ης} ερώτησης.....	21
Πίνακας 2 :Κατανομή συχνότητας της 3 ^{ης} ερώτησης.....	22
Πίνακας 3 :Κατανομή συχνότητας της 4 ^{ης} ερώτησης.....	23
Πίνακας 4 :Κατανομή συχνότητας της 5 ^{ης} ερώτησης.....	24
Πίνακας 5 :Κατανομή συχνότητας της 6 ^{ης} ερώτησης.....	25
Πίνακας 6 :Κατανομή συχνότητας της 7 ^{ης} ερώτησης.....	26
Πίνακας 7 :Κατανομή συχνότητας της 8 ^{ης} ερώτησης.....	27
Πίνακας 8 :Κατανομή συχνότητας της 9 ^{ης} ερώτησης.....	28
Πίνακας 9 :Κατανομή συχνότητας της 10 ^{ης} ερώτησης.....	29
Πίνακας 10 :Κατανομή συχνότητας της 11 ^{ης} ερώτησης.....	30
Πίνακας 11 :Κατανομή συχνότητας της 12 ^{ης} ερώτησης.....	31
Πίνακας 12 :Κατανομή συχνότητας της 13 ^{ης} ερώτησης.....	32
Πίνακας 13 :Κατανομή συχνότητας της 14 ^{ης} ερώτησης.....	33
Πίνακας 14 :Κατανομή συχνότητας της 15 ^{ης} ερώτησης.....	34
Πίνακας 15 :Κατανομή συχνότητας της 16 ^{ης} ερώτησης.....	35
Πίνακας 16 :Κατανομή συχνότητας της 17 ^{ης} ερώτησης.....	36
Πίνακας 17 Κατανομή συχνότητας της 18 ^{ης} ερώτησης.....	37
Πίνακας 18 :Κατανομή συχνότητας της 19 ^{ης} ερώτησης.....	38
Πίνακας 19 :Κατανομή συχνότητας της 20 ^{ης} ερώτησης.....	39
Πίνακας 20 :Κατανομή συχνότητας της 21 ^{ης} ερώτησης.....	40
Πίνακας 21 :Κατανομή συχνότητας της 22 ^{ης} ερώτησης.....	41
Πίνακας 22 :Κατανομή συχνότητας της 23 ^{ης} ερώτησης.....	42
Πίνακας 23 :Κατανομή συχνότητας της 24 ^{ης} ερώτησης.....	43
Πίνακας 24 :Κατανομή συχνότητας της 25 ^{ης} ερώτησης.....	44
Πίνακας 25 : ANOVA (i)	45
Πίνακας 26 : Ανάλυση Παλινδρόμησης(i).....	46
Πίνακας 27 : ANOVA (ii)	47
Πίνακας 28: Ανάλυση Παλινδρόμησης (ii).....	48

Πίνακας εικόνων

Εικόνα 1:Ραβδόγραμμα της 2 ^{ης} ερώτησης.....	21
Εικόνα 2:Ραβδόγραμμα της 3 ^{ης} ερώτησης.....	22
Εικόνα 3 :Ραβδόγραμμα της 4 ^{ης} ερώτησης.....	23
Εικόνα 4 :Ραβδόγραμμα της 5 ^{ης} ερώτησης.....	24
Εικόνα 5 :Ραβδόγραμμα της 6 ^{ης} ερώτησης.....	25
Εικόνα 6 :Ραβδόγραμμα της 7 ^{ης} ερώτησης.....	26
Εικόνα 7:Ραβδόγραμμα της 8 ^{ης} ερώτησης.....	27
Εικόνα 8 :Ραβδόγραμμα της 9 ^{ης} ερώτησης.....	28
Εικόνα 9 :Ραβδόγραμμα της 10 ^{ης} ερώτησης.....	29
Εικόνα 10 :Ραβδόγραμμα της 11 ^{ης} ερώτησης.....	30
Εικόνα 11 :Ραβδόγραμμα της 12 ^{ης} ερώτησης.....	31
Εικόνα 12 :Ραβδόγραμμα της 13 ^{ης} ερώτησης.....	32
Εικόνα 13 :Ραβδόγραμμα της 14 ^{ης} ερώτησης.....	33
Εικόνα 14 :Ραβδόγραμμα της 15 ^{ης} ερώτησης.....	34
Εικόνα 15 :Ραβδόγραμμα της 16 ^{ης} ερώτησης.....	35
Εικόνα 16 :Ραβδόγραμμα της 17 ^{ης} ερώτησης.....	36
Εικόνα 17 :Ραβδόγραμμα της 18 ^{ης} ερώτησης.....	37
Εικόνα 18 :Ραβδόγραμμα της 19 ^{ης} ερώτησης.....	38
Εικόνα 19 :Ραβδόγραμμα της 20 ^{ης} ερώτησης.....	39
Εικόνα 20 :Ραβδόγραμμα της 21 ^{ης} ερώτησης.....	40
Εικόνα 21 :Ραβδόγραμμα της 22 ^{ης} ερώτησης.....	41
Εικόνα 22 :Ραβδόγραμμα της 23 ^{ης} ερώτησης.....	42
Εικόνα 23 :Ραβδόγραμμα της 24 ^{ης} ερώτησης.....	43
Εικόνα 24 :Ραβδόγραμμα της 25 ^{ης} ερώτησης.....	44

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Εισαγωγή – Αναγκαιότητα Διπλωματικής Εργασίας

Η σύγχρονη επιχείρηση έχει να ανταποκριθεί σε ένα σύνθετο και διαρκώς μεταβαλλόμενο οικονομικοκοινωνικό περιβάλλον. Το κλίμα αστάθειας, η παγκοσμιοποίηση των αγορών και των κεφαλαίων, ο έντονος ανταγωνισμός, οι ανισότητες τόσο σε κράτη όσο και ανάμεσα στις επιχειρήσεις καθιστούν το επιτακτικό το ρόλο και την αναγκαιότητα της Ελεγκτικής στον ιδιωτικό αλλά και στο δημόσιο τομέα. Ο εκσυγχρονισμός του επιχειρηματικού περιβάλλοντος απαιτεί διαφάνεια, αξιοπιστία, άμεση, αντικειμενική και πολύπλευρη πληροφόρηση, εμπιστοσύνη σε πρόσωπα της εταιρικής διακυβέρνησης και *καθαρές* συναλλαγές μέσα σε ένα πλαίσιο κανόνων και νομοθεσιών που θεσπίζονται από τα διάφορα κράτη αλλά και από τη ίδια την οικονομική οντότητα.

Η Ελεγκτική, λοιπόν, μέσω των μηχανισμών της στοχεύει στη δημιουργία κλίματος σταθερότητας και αξιοπιστίας προφυλάσσοντας το σύνολο από περιπέτειες και στοχεύοντας στην αποτελεσματικότητα, την ορθή διαχείριση των πόρων και δημιουργώντας αξία. Εκπρόσωπος του ως άνω συστήματος θεωρείται ο Εσωτερικός Ελεγκτής που διαθέτοντας εξειδικευμένες γνώσεις, ικανότητες και εμπειρία προχωρά σε ενσυνείδητες παρεμβάσεις με απώτερο στόχο την παροχή κατάλληλων πληροφοριών για την λήψη σημαντικών επιχειρησιακών αποφάσεων.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία επιχειρείται μια εισαγωγική προσέγγιση στην έννοια της Ελεγκτικής, του Εσωτερικού Ελέγχου και του οργάνου του. Εξετάζεται ταυτόχρονα, και πέρα από την αναγκαιότητα του, η αποτελεσματικότητα της δράσης του που πηγάζει από την ανεξαρτησία του καθώς και η προσπάθειά του στην αποφυγή κινδύνων που καθημερινά ελλοχεύουν και εναλλάσσονται.

Διάρθρωση Διπλωματικής Εργασίας

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελείται από πέντε θεματικές ενότητες. Στη πρώτη ενότητα αναπτύσσεται το θεωρητικό πλαίσιο της Ελεγκτικής, ο σκοπός και τα είδη της καθώς και το εννοιολογικό πλαίσιο του Εσωτερικού Ελέγχου και του Επιχειρηματικού Κινδύνου.

Στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζεται η επισκόπηση ερευνών σχετικά με την ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου και το ρόλο αυτών σε σχέση με την αποτελεσματικότητα του καθώς και η σχέση της αποτελεσματικότητας του Εσωτερικού Ελέγχου στη Διαχείριση Κινδύνων αναφορικά με τις απαιτήσεις και τα χρηματοοικονομικά διαθέσιμα.

Στην τρίτη ενότητα αναπτύσσεται η μεθοδολογία της έρευνας που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα εργασία με περιγραφή των ερωτήσεων και τη μέθοδο στατιστικής ανάλυσης αυτών.

Στην τέταρτη ενότητα παρουσιάζονται και απεικονίζονται τα αποτελέσματα της έρευνας μετά τη χρήση του στατιστικού προγράμματος SPSS Statistics 25.0

Τέλος, στην πέμπτη και τελευταία ενότητα, παρουσιάζονται τα σημαντικότερα συμπεράσματα της διπλωματικής εργασίας, όπως ακριβώς προέκυψαν από τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων καθώς επίσης περιορισμοί και επιπλέον προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

1.1 Εισαγωγή

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το θεωρητικό μέρος της διπλωματικής εργασίας αναλύοντας ορισμούς, εννοιολογικά πλαίσια και προσεγγίσεις αναφορικά τόσο με την Ελεγκτική, τον Εσωτερικό Έλεγχο όσο και με τους Επιχειρησιακούς Κινδύνους.

1.2 Εννοιολογικό Πλαίσιο Ελεγκτικής

Με τον όρο Ελεγκτική εννοούμε εκείνο τον ξεχωριστό κλάδο διοικητικών και οικονομικών επιστημών που πραγματεύεται τους γενικούς κανόνες, όρους και προϋποθέσεις για τη διενέργεια ελέγχου σε κάθε οικονομική μονάδα – φορέα που στοχεύει στη διαφύλαξη και σωστή διαχείριση των οικονομικών πόρων, καθώς και την ανάπτυξη και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού(Παπαστάθης , 2003).

Σύμφωνα με τον Δήμου (2000) μπορούμε να πούμε πως η Ελεγκτική είναι αυτή που καθορίζει σε μεγάλο βαθμό το σύνολο των αρχών που έχουν ως στόχο τον συστηματικό προσδιορισμό του είδους, της έκτασης, του τρόπου διενέργειας του ελέγχου των ενεργειών, ιδιαίτερα εκείνων που αφορούν στη διαχείριση των αρμόδιων οργάνων οικονομικών μονάδων για την πρόληψη, κατάχρηση, εξακρίβωση της ορθότητας, της νομιμότητας και σκοπιμότητας αυτών.

Από μια άλλη σκοπιά και σύμφωνα με τον Καζαντζή (2006) η Ελεγκτική είναι εκείνος ο επιστημονικός κλάδος της συστηματικής διαδικασίας συγκέντρωσης και αξιολόγησης ελεγκτικών τεκμηρίων, από ένα ανεξάρτητο και ειδικά ικανό, για την περίπτωση πρόσωπο, τα οποία αφορούν μετρήσιμες πληροφορίες συγκεκριμένης οικονομικής μονάδας με σκοπό να εξακριβωθεί και να γνωστοποιηθεί στους αρμόδιους χρήστες κατά πόσο οι πληροφορίες αυτές ανταποκρίνονται σε προκαθορισμένα κριτήρια.

1.3 Ιστορική εξέλιξη της Ελεγκτικής

Η κακοδιαχείριση του δημόσιου πλούτου αλλά και του ιδιωτικού, οι κλοπές και οι οικονομικές ατασθαλίες δεν είναι φαινόμενα μόνο των καιρών μας. Έχουν τις ρίζες τους στους αρχαίους χρόνους, πράγμα που ανάγκασε τους τότε άρχοντες και διοικούντες της εποχής να επιβάλλουν μέτρα με τη χρήση διαφόρων ελέγχων.

Οι πρώτες λογιστικές εκθέσεις που εμφανίστηκαν αφορούσαν ελεγκτικές μαρτυρίες στην αρχαία Βαβυλώνα, το 3000 π.Χ. όπως και στην Αίγυπτο που αρχίζει να διαφαίνεται η

θέσπιση του αξιώματος των *Επιστατών* για τον έλεγχο συγκομιδής των σιτηρών και απόδοσης των φόρων.

Στη χώρα μας, κοντά στο 300 π.Χ. οργανώθηκε ο θεσμός των *Λογιστών* και *Ευθυνών* έχοντας ως κύριο μέλημά τους την ορθή διαχείριση των οικονομικών σε θέματα πολέμου, των ναών και τον Λογαριασμό Διαχείρισης των αξιωματούχων που αποχωρούσαν από τα δημόσια αξιώματα.

Η αρχαία Ρώμη ανέθεσε στους επονομαζόμενους Ύπατους, Κήνσορες και Ταμίες τον έλεγχο των οικονομικών του κράτους. Στα 1825, στην Αγγλία, για πρώτη φορά εμφανίζεται ο όρος του Ελεγκτή. Στα τέλη του ίδιου αιώνα η Γαλλία θεσπίζει το Ελεγκτικό Συνέδριο και ο Ελεγκτής επαλήθευε τους λογαριασμούς.

Στην Ελλάδα, το 1955, και σύμφωνα με το Ν.Δ 3329/1955 ιδρύεται το Σώμα Ορκωτών Λογιστών (Σ.Ο.Λ.). Ωστόσο στα τέλη της δεκαετίας του '70 αρχίζει να γίνεται γνωστή η σημαντικότητα χρήσης των ελέγχων και ιδιαίτερα μετά από σοβαρά σκάνδαλα όπως αυτό της τράπεζας Κρήτης (1986), κάτι που αναδεικνύει την αναγκαιότητα υπόστασης και χρήσης των ελέγχων αυτών.

Ακολουθούν η Τράπεζα της Ελλάδος που για την αποτελεσματικότερη λειτουργία των τραπεζών, καθιερώνει, επισήμως, τον Εσωτερικό Έλεγχο στα τραπεζικά συστήματα, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, για τον έλεγχο των εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιριών, στα νοσηλευτικά ιδρύματα της χώρας κλπ.

1.4 Διακρίσεις Ελεγκτικής

Η σχέση εργασίας του ατόμου με τον ελεγχόμενο φορέα και η ειδικότητα του ατόμου που διενεργεί τον έλεγχο μας οδηγεί στις ακόλουθες διακρίσεις της Ελεγκτικής. Διακρίνουμε, λοιπόν, την *εσωτερική ελεγκτική*, εκείνη που τα άτομα που διενεργούν ελέγχους αποτελούνται από εργαζομένους σε σχέση εξαρτημένης εργασίας με το φορέα για τον οποίο διενεργούν τους ελέγχους αυτούς, την *εξωτερική ελεγκτική*, εκείνη που πραγματοποιείται από πρόσωπα που διαθέτουν τα επιστημονικά εφόδια για τον έλεγχο, διαθέτουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος και είναι ανεξάρτητοι έναντι της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας, καθώς και έναντι οποιασδήποτε Δημόσιας Αρχής και τέλος την *κρατική ελεγκτική*, εκείνη που διενεργείται από ημι-κρατικούς ή κρατικούς φορείς και αποτελείται από τον φορολογικό έλεγχο, τον έλεγχο του Γενικού Λογιστηρίου του κράτους, τον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τον έλεγχο του επιθεωρητή Δημόσιας

Διοίκησης, το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος, της Τράπεζας της Ελλάδος και τον έλεγχο από το Σώμα Επιθεωρητών – Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης.

Οι παραπάνω κατηγορίες της Ελεγκτικής έχουν ως στόχο την εξέταση τριών βασικών θεμάτων που ενδιαφέρουν τόσο τον εσωτερικό όσο και τον εξωτερικό έλεγχο(Παπαστάθης,2003). Κατά πρώτον, *το αντικείμενο του ελέγχου με συμβαλλόμενους τους διοικούντες της επιχείρησης, μετόχους, πιστωτές και όλους τους λοιπούς συμβαλλόμενους με την επιχείρηση που έχουν ως στόχο να εξετάσουν τι ελέγχεται, γιατί είναι αναγκαίος ο έλεγχος, ποιοι οι σκοποί και ποια τα οφέλη μέσα από αυτόν τον έλεγχο.* Εν συνεχεία εξετάζουμε *το υποκείμενο του ελέγχου.* Στο σημείο αυτό μας ενδιαφέρει το άτομο που διενεργεί τον έλεγχο *ποιες είναι οι προδιαγραφές του και τα προσόντα του ώστε να μπορεί να ανταποκρίνεται στα ελεγκτικά του καθήκοντα.* Και τέλος μας απασχολούν *οι ελεγκτικές διαδικασίες στις οποίες περιλαμβάνονται ο τρόπος, η μεθοδολογία καθώς και οι τεχνικές εκείνες που ακολουθούνται σχετικά με τη διενέργεια των ελέγχων.*

Με βάση τη διάκριση των αντικειμένων ελέγχου, οι έλεγχοι, μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ανάλογα με το αντικείμενο στο οποίο υπόκειται ο έλεγχος. Έτσι έχουμε *ελέγχους που αφορούν στις οικονομικές καταστάσεις,* με κύριο σκοπό τη διαμόρφωση της άποψης του κατά πόσο έχουν αυτές συνταχθεί σύμφωνα με τις γενικές παραδεκτές αρχές της Λογιστικής και απεικονίζουν ακριβοδίκαια την οικονομική κατάσταση της οικονομικής μονάδας αλλά και *ελέγχους συμμόρφωσης* στοχεύοντας στο να αποδειχθεί κατά πόσο ο ελεγχόμενος συμμορφώνεται με συγκεκριμένους κανόνες ή ακολουθεί τη διαδικασία που έχει τεθεί από τη Διοίκηση ή τον ανώτατο οικονομικό φορέα μέσα από την εξέταση ειδικών χρηματοοικονομικών και λειτουργικών δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Μια ακόμη κατηγορία είναι αυτή *των λειτουργικών ελέγχων* με σκοπό να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα κάθε τμήματος της εταιρίας σε σχέση με τους αντικειμενικούς στόχους αυτής. Ακολουθούν *ελέγχοι Διοικήσεως* αξιολογώντας την αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα ενός μέλους ή του συλλογικού οργάνου της Διοικήσεως ή κάποιου τμήματος αυτής, *οι κοινωνικοί έλεγχοι* με επίκεντρο την επαλήθευση, επικύρωση και επιβεβαίωση πληροφοριών που συλλέγει και αποτυπώνει η κοινωνική Λογιστική. *Ελέγχοι κατά του οικονομικού εγκλήματος και απάτης* θεωρούνται εξίσου σημαντικοί με τις παραπάνω κατηγορίες ελέγχων, και θέτουν ως στόχο την πρόληψη του οικονομικού εγκλήματος, των καταχρήσεων και των δόλιων πράξεων σε ιδιωτικό και δημόσιο τομέα. Κλείνουμε

με την κατηγορία των ελέγχων που δεν εμπίπτουν σε καμιά από τις παραπάνω ομάδες και αποτελούν τους ειδικούς ελέγχους.

Οι παραπάνω κατηγορίες ελέγχων και ανάλογα με τη διάρκεια διενέργειας τους διακρίνονται σε *μόνιμους και διαρκείς*, αυτοί δηλαδή που διεξάγονται σε μόνιμη και συνεχή βάση καθόλη τη διάρκεια της πράξης, σε *τακτικούς ή περιοδικούς* (π.χ. δίμηνοι, τρίμηνοι, εξάμηνοι, ετήσιοι) και τέλος σε *έκτακτους ή περιπτωσιακούς*, που όπως αποδεικνύει ξεκάθαρα το όνομά τους, διενεργούνται σε έκτακτες περιπτώσεις είτε με εντολή της Διοικήσεως είτε κατόπιν πρωτοβουλίας του τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

1.5 Εννοιολογικό Πλαίσιο Εσωτερικού Ελέγχου

Η διαδικασία εκείνη που είναι σχεδιασμένη και έχει ως στόχο την αποτελεσματικότερη οργάνωση των οικονομικών και λογιστικών υπηρεσιών της οικονομικής μονάδας, την αποδοτικότερη κατανομή αρμοδιοτήτων, ευθυνών και αξιολόγησης των εργαζομένων, όπως και τον περιορισμό, όσο το δυνατό περισσότερο, των κινδύνων, λαθών, παραλείψεων, διασφάλισης περιουσιακών στοιχείων με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια και αξιοπιστία είναι αυτό που αποκαλούμε *Εσωτερικό Έλεγχο*.

Οι αρμοδιότητες των Εσωτερικών Ελεγκτών ποικίλουν από επιχείρηση σε επιχείρηση, αφορούν στην τήρηση εσωτερικών και λειτουργικών οδηγιών καθώς πρέπει, ταυτόχρονα, να διέπονται από τις αρχές της αντικειμενικότητας, ακεραιότητας, εχεμύθειας και επάρκειας.

Σύμφωνα με τους Eden and Moriah (1996), ο Εσωτερικός Έλεγχος έχει τέσσερις βασικές συνιστώσες και αφορά στην *επαλήθευση των γραπτών αρχείων*, την *ανάλυση της πολιτικής*, την *εκτίμηση της λογικής και πληρότητας των διαδικασιών* (καταλληλότητα και αποτελεσματικότητα πολιτικών της επιχείρησης) και τέλος στις *συστάσεις για βελτίωση προς τη Διοίκηση*.

Οι ίδιοι ισχυρίζονται πως η χρησιμότητα του Εσωτερικού Ελέγχου είναι τέτοια ώστε παρέχεται ένα ισχυρό θεμέλιο στη διόρθωση ελλείψεων που έχουν διαφύγει πριν γίνουν ανεξέλεγκτες ή προσφύγουν στην λύση ενός εξωτερικού ελεγκτή.

Η ύπαρξη διαδικασιών, όπως ο Εσωτερικός Έλεγχος, είναι κύριας σημασίας για την επιχείρηση, καθώς με αυτόν τον τρόπο θα μπορέσει να ελέγξει τις αλλαγές και τους κινδύνους του περιβάλλοντος και να τους εξαλείψει θέτοντας νέους στόχους και τρόπους εφαρμογής (Van Peurse, 2005).

Σύμφωνα με την κλασική βιβλιογραφία διακρίνουμε δύο μεγάλα υποσυστήματα Εσωτερικού Ελέγχου (Καζαντζής,2006). Το πρώτο αφορά στους *Λογιστικούς Ελέγχους* και περιλαμβάνει τις μεθόδους εκείνες, τις διαδικασίες ,τις τεχνικές και τα σχέδια χρηματοοικονομικής οργάνωσης με κύριο σκοπό την προστασία των περιουσιακών στοιχείων και την αξιοπιστία των πληροφοριών και οικονομικών καταστάσεων. Το δεύτερο αφορά στους *Διοικητικούς Ελέγχους* περιλαμβάνοντας μεταξύ άλλων το σχέδιο οργάνωσης της επιχείρησης, με όλες τις κατευθυντήριες γραμμές των ανωτάτων μελών της ιεραρχίας, τις πολιτικές και κανονισμούς καθορισμού αρμοδιοτήτων για τη διενέργεια συναλλαγών και λήψης αποφάσεων.

Επιπλέον σύμφωνα με τους Κάντζο και Χονδράκη (2006) τα βασικότερα είδη Εσωτερικού Ελέγχου που μπορούμε να διακρίνουμε είναι οι *οικονομικοί έλεγχοι*, που περιλαμβάνουν την ασφάλεια του ενεργητικού και της περιουσίας μιας επιχείρησης και θέτουν ως στόχο την επαλήθευση της ακρίβειας και αξιοπιστίας των οικονομικών στοιχείων, *οι διοικητικοί έλεγχοι* που διέπονται από κανόνες και ρυθμίσεις που θεσπίζει εξ' ολοκλήρου η Διοίκηση και κλείνουμε με τους *λειτουργικούς ελέγχους* που αποβλέπουν στην αποτελεσματικότερη λειτουργία μεμονωμένων τμημάτων και στην όσο το δυνατόν πληρέστερη εφαρμογή των διαδικασιών.

1.5.1 Αποτελεσματικότητα και Οφέλη του Εσωτερικού Ελέγχου

Η αποτελεσματικότητα ενός άρτια οργανωμένου συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου συνίσταται από μια σειρά παραμέτρων που πρέπει να προϋπάρχουν ώστε να μην θεωρηθεί πως το σύστημα αυτό αφορά μια απλή απεικόνιση στο οργανόγραμμα μιας επιχείρησης.

Προσωπικό με επαγγελματική επάρκεια και ευσυνειδησία, πλήρως σχεδιασμένη οργανωτική δομή, επαρκές και καλοσχεδιασμένο λογιστικό σύστημα καθώς και περιορισμένη πρόσβαση στα περιουσιακά στοιχεία της εταιρίας από μη εξουσιοδοτημένα άτομα συνθέτουν την εικόνα ενός αποτελεσματικού συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

Οι Meigs *et al.*(1985) αναφέρθηκε στα οφέλη της οργάνωσης και ύπαρξης ενός τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Το να ελέγχονται και να εξετάζονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα τα οικονομικά, λογιστικά και διοικητικά θέματα της επιχείρησης είναι κάτι που εξασφαλίζει ένα υγιές περιβάλλον απαραίτητο για την ύπαρξη της οικονομικής οντότητας. Η επιβεβαίωση της ορθότητας των διαδικασιών και της αποτελεσματικότητας αυτών διασφαλίζει και ενισχύει τα συμφέροντα των μετόχων. Τυχόν προβλήματα από

λάθη ή παραλείψεις βελτιώνονται ή ακόμη και εξαλείφονται υιοθετώντας νέες πρακτικές διαδικασίες όπως για παράδειγμα μέσω αυτοματοποιήσεων και χρήσης νέων τεχνολογιών. Με τον τρόπο αυτό αποτρέπονται ή αντιμετωπίζονται προβλήματα και προστατεύονται οι εργαζόμενοι από ενδεχόμενους καταλογισμούς ευθυνών. Ο αντίκτυπος των παραπάνω έχει να κάνει όχι μόνο με το προσωπικό της εταιρίας αλλά και με την ενίσχυση της διαφάνειας και ομαλής λειτουργίας αποφεύγοντας είτε άσκοπες δαπάνες και εισπράττοντας τυχόν διαφυγόντα κέρδη.

Τα παραπάνω οφέλη και αποτελέσματα είναι φυσικό επακόλουθο ενός ειδικά καταρτισμένου προσωπικού που διέπεται από αξιοπρέπεια έναντι των ελεγχόμενων, καθώς τηρούνται και από το φορέα και από τον ίδιο όλες οι προϋποθέσεις και σύμφωνα με το νόμο διαδικασίες, διατηρεί την ανεξαρτησία του, παρέχει πάντοτε και με ακρίβεια τα στοιχεία των ελέγχων του, δεν δυσφημεί και δεν προσβάλλει ή εκβιάζει τους ελεγχόμενους με αθέμιτα μέσα και τρόπους.

Αντικειμενικός σκοπός και στόχος παραμένει η αξιολόγηση, η εκτίμηση ενός συστήματος, ο εντοπισμός λαθών ή παραλείψεων και να είναι σε θέση να υποβάλλει νέες προτάσεις ή προτάσεις βελτίωσης υπαρχόντων σε σημεία που εντοπίζονται προβλήματα.

1.6 Εννοιολογικό Πλαίσιο Κινδύνου

Η εξάπλωση της οικονομικής αβεβαιότητας που επικρατεί γύρω μας τις τελευταίες δεκαετίες καθιστά τις επιχειρήσεις ιδιαίτερα προσεκτικές αν θέλουν να διατηρήσουν τη θέση τους και την ύπαρξη τους σε οποιονδήποτε τομέα και αν αυτές δραστηριοποιούνται.

Κίνδυνος (Risk) για μια επιχείρηση μπορεί να χαρακτηριστεί εκείνη η δραστηριότητα, γεγονός ή συμβάν που μπορεί να επηρεάσει αρνητικά στην επίτευξη των στόχων μιας επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα, η διαχείριση Επιχειρηματικού Κινδύνου (ERM) είναι η πειθαρχία με την οποία οι επιχειρήσεις παρακολουθούν, αναλύουν και ελέγχουν κινδύνους σε όλη την επιχείρηση, με στόχο τον εντοπισμό υποκείμενων συσχετισμών και τη βελτιστοποίηση της συμπεριφοράς ανάληψης κινδύνου σε ένα πλαίσιο χαρτοφυλακίου (Farell and Gallagher, 2014).

Για μια επιχείρηση ο Κίνδυνος φαντάζει ως η μεγαλύτερη απειλή και για το λόγο αυτό η αντιμετώπιση του θα πρέπει να είναι στρατηγικής σπουδαιότητας. Η Διοίκηση, από την πλευρά της, θα πρέπει να λαμβάνει σοβαρά υπόψη της την παραπάνω διαπίστωση και μέσα από εποπτικά μέσα και συστήματα ορθής διακυβέρνησης και αξιολόγησης να είναι

σε θέση να προλαμβάνει οποιεσδήποτε καταστάσεις μπορούν να δημιουργήσουν προβλήματα και αποκλίσεις από τους στόχους που έχουν τεθεί.

Αρωγός σε αυτή την προσπάθεια μπορεί να είναι η συμβολή του τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου που μέσα από την αδιάκοπη συνεργασία πρέπει να εστιάζει όχι μονάχα στην κανονιστική συμμόρφωση των εμπλεκόμενων μερών αλλά να θέτει την αποφυγή Κινδύνων ως στόχο στρατηγικής προτεραιότητας και σημασίας.

Στις μέρες μας οι κίνδυνοι έχουν πολλαπλασιαστεί και διαρκώς εναλλάσσονται, γεγονός που καλεί σε διαρκή επαγρύπνηση κάθε εμπλεκόμενο. Τα βασικά είδη κινδύνου μπορούμε να τα διαχωρίσουμε ως εξής και αφορούν σε *στρατηγικούς κινδύνους* (ανταγωνισμός, απώλεια πελατών, ζήτηση, συγχωνεύσεις-εξαγορές, έρευνα και ανάπτυξη), σε *χρηματοοικονομικούς κινδύνους* (επιτόκια, συνάλλαγμα, πιστώσεις, πιστοληπτική ικανότητα και ρευστότητα), σε *λειτουργικούς κινδύνους* (σύνθεση Δ.Σ., πρόσληψη προσωπικού, πληροφοριακά συστήματα, επιχειρησιακή κουλτούρα, λογιστικά και οικονομικά μέτρα), σε *κινδύνους ατυχημάτων* (φυσικά φαινόμενα, εργαζόμενοι). Επιπλέον αναφορά γίνεται και σε κατηγορίες κινδύνων όπως οι *κίνδυνοι οικονομικής – λογιστικής μορφής* (ελλείψεις παραστατικών, εσκεμμένα λανθασμένες καταχωρήσεις, λανθασμένες ή σκόπιμα λανθασμένες αποτιμήσεις προϊόντων, αποθεμάτων κλπ), οι *κίνδυνοι συστημάτων πληροφορικής* (backup, server, αδυναμία εξυπηρέτησης όγκου εργασιών) και οι *κίνδυνοι ανθρώπινου δυναμικού* (αναξιοπιστία αξιολόγησης εργαζομένων, στενές σχέσεις με τη Διοίκηση, έλλειψη κινήτρων και εκπαίδευσης προσωπικού).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΕΡΕΥΝΩΝ

2.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται έρευνες και θεωρίες σχετικά με την αποτελεσματικότητα των Εσωτερικών Ελεγκτών και Διαχείρισης Κινδύνων μέσω του Εσωτερικού Ελέγχου σε διαφορετικούς κλάδους και τομείς.

2.2 Αντικειμενικότητα και Ανεξαρτησία του Εσωτερικού Ελέγχου.

Οι Stewart και Subramaniam (2010), παρουσίασαν την επείγουσα ανάγκη να μελετηθεί η *Ανεξαρτησία* και η *Αντικειμενικότητα* του Εσωτερικού Ελέγχου. Ο απαιτητικός ρόλος πλέον ενός Εσωτερικού Ελεγκτή τον καθιστά ως βασικό μέλος στον μηχανισμό της εταιρικής διακυβέρνησης.

Το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (Βόρεια Αμερική, ΠΑ, 1999) εξέδωσε τον ορισμό του Εσωτερικού Ελέγχου : Ο Εσωτερικός Έλεγχος είναι μια ανεξάρτητη, αντικειμενική διασφάλιση και διαβούλευσης δραστηριότητα ,σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες ενός οργανισμού. Βοηθά έναν οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του προσφέροντας μια συστηματική και πειθαρχημένη προσέγγιση για την αξιολόγηση και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης κινδύνων, τον έλεγχο και τις διαδικασίες διακυβέρνησης. Η σαφής αναφορά στην Αντικειμενικότητα και Ανεξαρτησία των οργάνων που διενεργούν τον Εσωτερικό Έλεγχο βασίζεται στις αρχές της ανεξαρτησίας , που έχει να κάνει με την ελευθερία από συνθήκες που απειλούν την αντικειμενικότητα και την εξαφάνιση αυτής. Πρέπει να αντιμετωπιστούν οι απειλές αυτές με αντικειμενικότητα σε ατομικό επίπεδο από τον Ελεγκτή, με ταυτόχρονες δεσμεύσεις τόσο σε λειτουργικό όσο και οργανωτικό επίπεδο. Η αρχή της ανεξαρτησίας, από την άλλη, έχει να κάνει με μια αμερόληπτη ψυχική στάση που επιτρέπει στους Εσωτερικούς Ελεγκτές να εκτελέσουν τις δεσμεύσεις τους με τέτοιο τρόπο ώστε να διακρίνεται μια ειλικρινής πίστη στο προϊόν της εργασίας τους χωρίς συμβιβασμούς.

Ταυτόχρονα παρουσιάζονται αντικειμενικές ή και υποκειμενικές δυσκολίες που μπορεί να επηρεάσουν την ορθή κρίση και την αντικειμενικότητα ενός Εσωτερικού Ελεγκτή. Τέτοια θέματα μπορεί να αφορούν στην αυτό-αξιολόγηση τους (προσωπικό επίπεδο), την κοινωνική πίεση, τις διαπροσωπικές του σχέσεις, κάποιο είδος *ρουτίνας εργασίας* που μπορεί να προκύψει κ.α.

Στο ίδιο πνεύμα οι Zain και Subramaniam (2007) μελέτησαν στελέχη Εσωτερικού Ελέγχου σε 11 εταιρίες στη Μαλαισία και διαπίστωσαν την ανάγκη ύπαρξης αντικειμενικότητας του Εσωτερικού Ελέγχου καθώς οι πολιτιστικοί κανόνες στη συγκεκριμένη χώρα εγείρουν σημαντικά τις ταξικές ανισότητες ακόμη και βάσει της θέσης ευθύνης που κατέχουν.

Σε 5 βελγικές εταιρίες, οι Sarens και Beelde (2006) διερεύνησαν τις προσδοκίες και τις αντιλήψεις ανώτερων διευθυντικών στελεχών και των Εσωτερικών Ελεγκτών αναφορικά με τη σχέση μεταξύ των δύο μερών. Βρήκαν ότι, ο Εσωτερικός Έλεγχος λειτουργεί κυρίως σε ρόλο υποστηρικτικό προς την διαχείριση, υπάρχει έλλειψη αντικειμενικότητας και η σχέση με την ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα παραμένει αδύναμη. Βρήκαν επίσης ότι οι προσδοκίες των ανώτερων διοικητικών στελεχών της επηρεάζουν σημαντικά τον Εσωτερικό Έλεγχο και ότι η υποστήριξη των ανώτερων διοικητικών στελεχών είναι κρίσιμη για την αποδοχή και την εκτίμηση της λειτουργίας του Εσωτερικού Ελέγχου εντός του οργανισμού.

Από τα παραπάνω οδηγούμαστε στις εξής δύο υποθέσεις :

H0: σε ποιο βαθμό μπορεί να υπάρξει αντικειμενικότητα/ανεξαρτησία των Εσωτερικών Ελεγκτών.

H1: σε ποιο βαθμό δεν μπορεί να υπάρξει αντικειμενικότητα/ανεξαρτησία των Εσωτερικών Ελεγκτών.

2.3 Αναγκαιότητα Εσωτερικού Ελέγχου και η σχέση του με τη Διοίκηση.

Στους δύσκολους καιρούς που διανέουμε η απάτη και οι κατάχρηση τείνουν να κλιμακώνονται. Οι Chambers και Odar (2015) έκαναν αναφορά σε ένα νέο όραμα που αφορά στον Εσωτερικό Έλεγχο. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί πως στις μέρες μας ο Εσωτερικός Έλεγχος είναι απαραίτητος και μείζονος σημασίας για μια επιχείρηση, χωρίς αυτό να σημαίνει πως ακόμη και σήμερα δεν αντιμετωπίζει προβλήματα όπως για παράδειγμα το ότι το σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου δεν μπόρεσε να αποτρέψει το μεγάλο σκάνδαλο των τραπεζών *-Libor* , που χαρακτηρίστηκε από μεγάλες απάτες σχετικά με την υποτιθέμενη τιμή πετρελαίου το 2013.

Ο Irving (2012) αναφέρει πως υπάρχουν γενικές προδιαγραφές και στις πρακτικές της βιομηχανίας, αλλά καμία δεν είναι αρκετά ισχυρή για να αντιμετωπίσει τον περίπλοκο και δαιδαλώδες κόσμο των εταιρειών παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών . Στο

παραπάνω άρθρο και μετά από μια σειρά θεωρητικά *αποτυχιών* τονίζεται πως παρόλο που ο *ελλιπής* Εσωτερικός Έλεγχος φέρει μερίδιο ευθύνης δεν μπορεί να χαρακτηριστεί αποκλειστικά υπεύθυνος για τυχόν αποτυχίες και πως απλά πρέπει να διευρυνθεί ο ρόλος του. Κάτι τέτοιο θα σήμαινε πως νέα πεδία εξέτασης όπως η συμπεριφορά της διαχείρισης, η διακυβέρνηση της επιχείρησης, οι δεξιότητες, οι ικανότητες του διοικητικού συμβουλίου και των μη εκτελεστικά οργάνων, ειδικότερα ,καθώς και η διασφάλιση αυτών τείνουν να παίζουν αποτελεσματικά το ρόλο τους στον εντοπισμό και την εξασφάλιση πρόβλεψης και αποτροπής κινδύνων.

Επιπλέον τίθεται και θέμα δημοσίου συμφέροντος, δηλαδή το κατά πόσο οι έλεγχοι για πράξεις ή παραλείψεις, οικονομικά σκάνδαλα κλπ δημοσιοποιούνται και γίνονται γνωστοί στο ευρύ κοινό ή απλά στοχεύουν στην προστασία οικονομικών συμφερόντων των εντολέων τους. Καλό θα ήταν να διευκρινιστεί, στο σημείο αυτό, πως και η σχέση των ελέγχων-ελεγκτών με τα ανώτερα κλιμάκια της οικονομικής οντότητας οφείλουν να ελέγχονται. Κατά πόσο δηλαδή είναι *ανοιχτή* και *πρόθυμη* η Διοίκηση να αξιολογήσει τα *πραγματικά* *νούμερα* που προκύπτουν από τους ελέγχους.

Η αμφίδρομη αυτή σχέση παρουσιάζεται μέσα από την περίπτωση της UBS BANK που τα αποτελέσματα παρουσιάζονται απευθείας στον Πρόεδρο της εταιρίας και με μια λειτουργική γραμμή αναφοράς των κινδύνων άμεσα στο Δ.Σ. της εταιρίας. Ταυτόχρονα υπάρχει αξιολόγηση των επιδόσεων του τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

Συμπεραίνοντας πως το πεδίο του Εσωτερικού Ελέγχου οφείλει να είναι απεριόριστο και ταυτόχρονα δεν μπορεί να βρίσκεται μακριά από τη Διοίκηση προκύπτουν οι εξής υποθέσεις:

H0: σε ποιο βαθμό υπάρχει πλήρης ανεξαρτησία Εσωτερικού Ελέγχου από τη Διοίκηση.

H1: σε ποιο βαθμό δεν υπάρχει πλήρης ανεξαρτησία Εσωτερικού Ελέγχου από τη Διοίκηση.

H2: σε ποιο βαθμό ο Εσωτερικός Ελεγκτής αναφέρεται απευθείας στη Διοίκηση.

H3: σε ποιο βαθμό ο Εσωτερικός Ελεγκτής δεν αναφέρεται απευθείας στη Διοίκηση.

2.4 Παράγοντες που σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου στον ελλαδικό χώρο.

Οι Δρογαλάς, Καραγιώργος, Αραμπατζής (2015) μελέτησαν τους παράγοντες που σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου στην χώρα μας .Η συλλογή στοιχείων , μέσω ταχυδρομικών ερωτηματολογίων αναλύθηκαν με την μέθοδο της παλινδρόμησης και οι παραπάνω καταλήγουν στα εξής συμπεράσματα. Οι κυριότεροι παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου είναι η *ποιότητα του ,η ανεξαρτησία του και η υποστήριξη της διαχείρισης σε συνδυασμό με τις αρμοδιότητες του ελέγχου.* Ο Εσωτερικός Έλεγχος παρουσιάζεται, ως έννοια και πράξη να είναι ζωτικής σημασίας για τις ελληνικές επιχειρήσεις και ταυτόχρονα όσο πιο ανεξάρτητος είναι τόσο πιο αποτελεσματικός γίνεται.

Καταλήγοντας πως ο Εσωτερικός Έλεγχος είναι απαραίτητος και όσο πιο ανεξάρτητος τόσο πιο αποτελεσματικός είναι οδηγούμαστε στις εξής δύο υποθέσεις:

H0:σε ποιο βαθμό θεωρείτε πως το σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου διασφαλίζει *απόλυτα* το γεγονός μη ύπαρξης λαθών ή παραλείψεων.

H1:σε ποιο βαθμό θεωρείτε πως το σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου δεν διασφαλίζει *απόλυτα* το γεγονός μη ύπαρξης λαθών ή παραλείψεων.

2.5 Η χρησιμότητα του Εσωτερικού Ελέγχου και στην Εταιρική Διακυβέρνηση.

Σκοπός της έρευνας των Steward και Kent (2006) ήταν να διερευνηθεί η χρήση του Εσωτερικού Ελέγχου σε αυστραλιανές επιχειρήσεις και να εντοπίσει παράγοντες που οδηγούν αυτές να έχουν μια ελεγκτική λειτουργία.

Στη έρευνα χρησιμοποιήθηκαν 450 εισηγμένες στο Χρηματιστήριο εταιρίες και πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία του Πανεπιστημίου του Κούνισλαντ και της KPMG. Η συλλογή στοιχείων έγινε με βάση τη χρήση του Εσωτερικού Ελέγχου , την έκταση της λειτουργίας του και χρησιμοποιήθηκαν μεταβλητές οικονομικών στοιχείων (μέγεθος, ρευστότητα, κίνδυνος) και επιπλέον μεταβλητές που αφορούν στην εταιρική διακυβέρνηση, πολυπλοκότητα της επιχείρησης κλπ. Μεταξύ των υποθέσεων που εξετάστηκαν στο δείγμα ήταν και αυτή της θετικής ή αρνητικής σχέσης του Εσωτερικού Ελέγχου με τη διαχείριση κινδύνων, η ύπαρξη μιας λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου βάσει καθορισμένου διαχειριστή κινδύνων, το αν η ύπαρξη τμήματος διενέργειας

ελέγχων συνδέεται θετικά με τις επιχειρήσεις στον τομέα της χρηματοδότησης και όσο μεγαλύτερη και οικονομικά δυνατή είναι μια επιχείρηση είναι πιο δεκτική στην ύπαρξη τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

Έτσι μπορούμε να οδηγηθούμε στις εξής δύο υποθέσεις :

H0: σε ποιο βαθμό σχετίζονται οι διαδικασίες Εσωτερικού Ελέγχου και Διαχείρισης Κινδύνων.

H1: σε ποιο βαθμό δεν σχετίζονται οι διαδικασίες Εσωτερικού Ελέγχου και Διαχείρισης Κινδύνων.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι μόνο το ένα τρίτο του δείγματος των εταιριών που συμμετείχαν χρησιμοποιούν τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου. Αν και το μέγεθος μιας επιχείρησης φαίνεται να είναι το κυρίαρχο για την ύπαρξη ή μη τμήματος ελέγχων, υπάρχει επίσης μια ισχυρή συσχέτιση μεταξύ του Εσωτερικού Ελέγχου και του επιπέδου της δέσμευσης στη Διαχείριση του Κινδύνου. Η μελέτη μας δείχνει ότι ένα μεγάλο ποσοστό των Αυστραλιανών ,εισηγμένων εταιρειών, δεν χρησιμοποιούν Εσωτερικού Ελέγχου και πολλές από τις επιχειρήσεις που το κάνουν, έχουν μόνο ένα ή δύο μέλη του προσωπικού για τη στελέχωση του τμήματος αυτού. Οι συνέπειες αυτών των ευρημάτων για την ορθή εταιρική διακυβέρνηση είναι σοβαρές, και δείχνει να είναι δύσκολο για τις επιτροπές ελέγχου να είναι αποτελεσματικές χωρίς την ύπαρξη Εσωτερικού Ελέγχου.

Σύμφωνα με τα παραπάνω οδηγούμαστε στις εξής υποθέσεις:

H2:σε ποιο βαθμό ο Εσωτερικός Ελεγκτής αποτελεί σημαντικό μέλος της Εταιρικής Διακυβέρνησης.

H3:σε ποιο βαθμό ο Εσωτερικός Ελεγκτής δεν αποτελεί σημαντικό μέλος της Εταιρικής Διακυβέρνησης.

H4:σε ποιο βαθμό μηχανισμοί, κανόνες και διαδικασίες Εσωτερικών Ελέγχων εμφανίζονται ανεξάρτητα από το μέγεθος μιας επιχείρησης.

H5:σε ποιο βαθμό μηχανισμοί, κανόνες και διαδικασίες Εσωτερικών Ελέγχων δεν εμφανίζονται ανεξάρτητα από το μέγεθος μιας επιχείρησης.

2.6 Σχέση Εσωτερικού Ελέγχου και Εταιρικού Risk Management (ERM).

Στην έρευνα των Zwaan, Stewart, Subramaniam (2011), σχεδιάστηκαν και μοιράστηκαν 300 ερωτηματολόγια σε πιστοποιημένους, από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, ελεγκτές της Αυστραλίας. Ο στόχος της μελέτης ήταν διττός. Εκ πρώτης εξετάστηκαν οι αντιλήψεις και οι επιπτώσεις των Εσωτερικών Ελεγκτών σε σχέση με το ERM και δεύτερον, εξετάστηκε, σε ποιο βαθμό έχουν αναπτύξει οι επιχειρήσεις επιτροπές Συστήματος Διαχείρισης Κινδύνου. Και όλα αυτά σε μια υποθετική εταιρία που δημιουργήθηκε για τις ανάγκες της έρευνας. Η ανταπόκριση ήταν γύρω στο 40% με το μισό ποσοστό εκείνων που απάντησαν να έχουν εργαστεί είτε στον ιδιωτικό είτε σε δημόσιο φορέα. Οι υποθέσεις που μας αφορούν αποτυπώθηκαν σε δύο μεγέθη: υψηλή και χαμηλή (σχέση Εσωτερικού Ελέγχου και ERM) και η ύπαρξη τμήματος Διαχείρισης Κινδύνων ισχυρή ή ασθενής.

Η μελέτη μας δείχνει ότι οι Εσωτερικοί Ελεγκτές θεωρούν υψηλή τη συμμετοχή τους στις επιπτώσεις ERM λόγω της προθυμίας τους να αναφέρουν αναλυτικά στις διαδικασίες κινδύνου στην ελεγκτική επιτροπή. Ωστόσο, μια ισχυρή σχέση με την επιτροπή ελέγχου δεν φαίνεται να επηρεάζει την πιθανότητα αναφοράς, ανεξάρτητα από το επίπεδο της συμμετοχής στον ERM. Διαπιστώνουμε επίσης ότι η πλειοψηφία των επιχειρήσεων χρησιμοποιεί κάποιο σύστημα ERM, με τα περισσότερα να εγκρίνονται πρόσφατα. Η πλειοψηφία των Εσωτερικών Ελεγκτών συμμετέχουν σε βασικές δραστηριότητες όπως η παροχή αξιοπιστίας σχετικά με τη Διαχείριση του Κινδύνου.

Στο πλαίσιο της COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) διατυπώνεται πως ο Εσωτερικός Ελεγκτής πρέπει να βοηθήσει τη Διοίκηση και την ελεγκτική επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων μέσω της εποπτείας, όχι τόσο με την εξέταση, την αξιολόγηση, την υποβολή εκθέσεων και τις βελτιώσεις σχετικά με την επάρκεια αλλά με την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών Διαχείρισης Κινδύνων.

Και στη συγκεκριμένη έρευνα γίνεται αναφορά για την αντικειμενικότητα των Εσωτερικών Ελεγκτών και πως μέσα σε ένα κλίμα πιθανής πίεσης μπορεί οι τελευταίοι να φαίνονται αναξιόπιστοι. Στον αντίποδα των παραπάνω έρχεται να τονιστεί πως μια στενή σχέση με την επιτροπή κινδύνου μπορεί να δημιουργήσει ένα σταθερό κλίμα εμπιστοσύνης κάτι που καθιστά τους ίδιους τους Εσωτερικούς Ελεγκτές περισσότερο υπεύθυνους και πρόθυμους στη διαύγεια αποτελεσμάτων και αρμονικής συνεργασίας.

Συμπερασματικά καταλήγουμε στις εξής δύο υποθέσεις:

H0: σε ποιο βαθμό υπάρχει στην επιχείρησή σας μια τυποποιημένη διαδικασία εκτίμησης κινδύνου.

H1: σε ποιο βαθμό δεν υπάρχει στην επιχείρησή σας μια τυποποιημένη διαδικασία εκτίμησης κινδύνου.

Στο σημείο αυτό μπορούμε να προσθέσουμε την έρευνα των Krause και Tse (2016). Μια σειρά θεωρητικών και εμπειρικών μελετών, στη Διαχείριση των Κινδύνων, μας αποδεικνύει τη σημαντικότητα ύπαρξης του τμήματος αυτού, καταλήγοντας στο συμπέρασμα πως ορθή και άρτια οργανωμένη διαχείριση του κινδύνου , σε μια οικονομική οντότητα ,δημιουργεί αξία και μειώνει το κόστος μια επιχείρησης.

Οι υποθέσεις που απορρέουν , από το παραπάνω , είναι οι εξής:

H2: σε ποιο βαθμό η λειτουργία Διαχείρισης Κινδύνων διασφαλίζει τη *δημιουργία αξίας* της επιχείρησης.

H3:σε ποιο βαθμό η λειτουργία Διαχείρισης Κινδύνων δεν διασφαλίζει τη *δημιουργία αξίας* της επιχείρησης.

2.7 Εσωτερικός Έλεγχος και Χρηματοοικονομικά Διαθέσιμα.

Κατά τη διάρκεια των ετών της οικονομικής κρίσης έχει παρατηρηθεί μια αυξανόμενη τάση οικονομικών ατασθαλιών. Για το λόγο αυτό κρίθηκε σκόπιμο να γίνει μια μικρή αναφορά στον Εσωτερικό Έλεγχο και τη διαχείριση των χρηματικών διαθεσίμων στην Ελλάδα. Οι βιβλιογραφικές αναφορές, Λουμνιώτης(2011) και Ταχυνάκης (2013), κάνουν λόγο για το πως τα χρηματοοικονομικά διαθέσιμα αποτελούν ζωτικής σημασίας κινητήριο μοχλό για την επιβίωση των επιχειρήσεων, ενώ ταυτόχρονα και λόγω της φύσης τους διατρέχουν και αρκετά μεγάλο κίνδυνο σε σχέση με άλλα στοιχεία της οικονομικής οντότητας.

Με τον όρο χρηματικά διαθέσιμα εννοούμε εκείνο το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων, μιας επιχείρησης, τα οποία διακρίνονται από τη δυνατότητα άμεσης ρευστοποίησης τους, με στόχο να χρησιμοποιηθούν για διάφορους σκοπούς. Οπότε κάνουμε λόγο για μετρητά, συνάλλαγμα, λογαριασμούς όψεως, προθεσμιακές καταθέσεις , επιταγές κ.α. Η *ευαίσθητη φύση* των προηγούμενων στοιχείων καθιστά τη

λήψη μέτρων, από πλευράς της εταιρίας, αναγκαία για την διασφάλιση των στοιχείων αυτών. Έτσι η δημιουργία και χρήση εσωτερικών κανονισμών (πληρωμές, εισπράξεις), η πραγματική απεικόνιση των ροών μέσα στην οικονομική μονάδα , η ασφαλής φύλαξη των χρημάτων και λοιπών αξιών (επιταγές , συναλλαγματικές, γραμμάτια κ.α.), ο ορισμός ταμεία με σαφή καθορισμό αρμοδιοτήτων, τα χρηματικά όρια , η παράδοση και συμφωνία ημερήσιων ταμειακών καταστάσεων, εντάλματα πληρωμών και συμφωνία λογιστικών εγγραφών με *extrait* τραπεζών κ.α. αποτελούν αρωγούς της προσπάθειας αυτής.

Στην αντίπερα όχθη η συγκέντρωση τριών σημαντικών διαδικασιών λειτουργίας του ταμείου πληρωμή/είσπραξη, λογιστικές εγγραφές και συμφωνίας, σε ένα άτομο, πληρωμές δίχως τα απαραίτητα παραστατικά, η ύπαρξη λευκών επιταγών και λογαριασμών που παραμένουν ανενεργοί για μεγάλο χρονικό διάστημα, η απουσία τακτικού ελέγχου επαλήθευσης των χρηματικών διαθεσίμων από προϊσταμένους, η ανεπαρκής αίσθηση ασφάλειας μετρητών, περιπτώσεις που παρατηρείται συσσωρευμένος όγκος εργασίας και καθυστερήσεις σε καταχωρήσεις κ.α. συνθέτουν ένα παζλ κινδύνων που μπορούν να παρουσιαστούν σε σχέση με τα χρηματικά διαθέσιμα.

Έτσι κρίνεται απαραίτητη η άμεση εφαρμογή Εσωτερικού Ελέγχου, στο κύκλωμα των χρηματικών διαθεσίμων με στόχο την εύρυθμη λειτουργία μιας επιχείρησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ :ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

3.1 Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται το περιεχόμενο του ερωτηματολογίου που συντάχθηκε για τις ανάγκες της έρευνας μας με σκοπό την εξέταση των ανεξάρτητων μεταβλητών που επηρεάζουν την εξαρτημένη (αντικειμενικότητα, ανεξαρτησία, αποτελεσματικότητα, κίνδυνοι) μεταβλητή και στάλθηκε ηλεκτρονικά σε 60 συνολικά επιχειρήσεις του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα συμπεριλαμβανομένων και κάποιων ελεγκτικού χαρακτήρα.

3.2 Ερωτηματολόγιο

Στο ερωτηματολόγιο της έρευνας ανταποκρίθηκαν συνολικά 52 άτομα. Χρησιμοποιήθηκαν ερωτήσεις κλειστού τύπου σε βαθμολογική 5βάμθια κλίμακα Likert, όπου ο ερωτώμενος κλήθηκε να απαντήσει με βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας του σε μια σειρά ερωτήσεων. Η σχεδιάσή του έγινε με τρόπο που να διευκολύνεται η ταχεία συμπλήρωσή του και αποτελείται από έξι ενότητες.

Η *A ενότητα* αποτελείται από έξι ερωτήσεις. Οι γενικού τύπου ερωτήσεις αφορούν τα στοιχεία κάθε επιχείρησης και ταυτόχρονα στοιχεία των ερωτηθέντων. Στην ερώτηση 1 έχουμε την επωνυμία της επιχείρησης , πάντα προαιρετική , διασφαλίζοντας έτσι την εχεμύθεια και την ανωνυμία. Το μορφωτικό επίπεδο των ερωτηθέντων μας απασχολεί στην ερώτηση 2 ενώ στην 3^η ερώτηση ασχολούμαστε με τη θέση ευθύνης που κατέχει ο ερωτώμενος. Στις ερωτήσεις 4 και 5 αναζητούμε τον τύπο και το μέγεθος της οικονομικής οντότητας στην οποία εργάζεται το δείγμα μας ενώ στην ερώτηση 6 καλούνται οι ερωτώμενοι να μας απαντήσουν το χρονικό διάστημα που υπάρχει τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου στην εταιρία τους.

Η *B ενότητα* αποτελείται από τέσσερις ερωτήσεις οι οποίες σχετίζονται με την ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου. Συγκεκριμένα στην ερώτηση 7 γίνεται αναφορά στο βαθμό ανεξαρτησίας των Εσωτερικών Ελεγκτών. Στην επόμενη , ερώτηση 8, ψάχνουμε να δούμε σε ποιο βαθμό ο Εσωτερικός Ελεγκτής υπόκειται ή δεν υπόκειται σε ατομικές δεσμεύσεις , δεσμεύσεις δηλαδή που αφορούν τόσο το προσωπικό του περιβάλλον όσο και το κοινωνικό . Η απευθείας σχέση του ελεγκτή με τη Διοίκηση της επιχείρησης εξετάζεται στην ερώτηση 9 ενώ στην ερώτηση

10 αναρωτιόμαστε σε ποιο βαθμό το τμήμα του Εσωτερικού Ελέγχου αποτελεί μέρος της Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Στην *Γ ενότητα* καλούμαστε να ερευνήσουμε την υποστήριξη που λαμβάνει ο Εσωτερικός Έλεγχος από την πλευρά της Διοίκησης. Στην ερώτηση 11 αναζητούμε το βαθμό στον οποίο ο Εσωτερικός Ελεγκτής υπόκειται ή όχι σε Διοικητικές δεσμεύσεις. Περνώντας στο ερώτημα 12 επικεντρωνόμαστε στο κατά πόσο υπάρχει εγκεκριμένο πλάνο δράσης από τη Διοίκηση και κλείνουμε την ενότητα αυτή με την ερώτηση 13 και κατά πόσο η Διοίκηση παρουσιάζεται δεκτική, βάσει των εκθέσεων που συντάσσονται από τον Εσωτερικό Έλεγχο, για βελτιώσεις και διορθώσεις λαθών ή παραλείψεων.

Η *ενότητα Δ* ασχολείται με την αποτελεσματικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου και περιέχει τρία ερωτήματα. Στην ερώτηση 14 γίνεται αναφορά για την τακτικότητα διενέργειας των ελέγχων και στο ερώτημα 15 σε ποιο βαθμό αναγνωρίζεται η σημαντικότητα και αναγκαιότητα του από το υπόλοιπο προσωπικό της εταιρίας. Απάντηση για το αν ο Εσωτερικός Έλεγχος διασφαλίζει απόλυτα το γεγονός μη ύπαρξης λαθών ή παραλείψεων έρχεται να μας δώσει η ερώτηση 16 που κλείνει και τη συγκεκριμένη ενότητα του ερωτηματολογίου.

Η *Ε ενότητα* του ερωτηματολογίου αποτελείται από τέσσερις ερωτήσεις που έχουν να κάνουν με την Εκτίμηση του κινδύνου. Στην ερώτηση 17 προσπαθούμε να απαντήσουμε σε ποιους τομείς εφαρμόζονται ένα οποιοδήποτε σύστημα Διαχείρισης Κινδύνου και στην ερώτηση 18 αν μηχανισμοί, κανόνες και διαδικασίες του Εσωτερικού Ελέγχου εμφανίζονται ανεξάρτητα ή σε σχέση με το μέγεθος μιας επιχείρησης. Ακολουθεί η ερώτηση 19 που απαντά στο κατά πόσο υπάρχει, στον επαγγελματικό χώρο του ερωτώμενου, τυποποιημένη διαδικασία εκτίμησης κινδύνων. Η ενότητα κλείνει με την ερώτηση 20 που εξετάζει σε ποιο βαθμό η λειτουργία Διαχείρισης Κινδύνων διασφαλίζει τη δημιουργία αξίας της εκάστοτε επιχείρησης.

Η *ΣΤ ενότητα*, που αποτελεί και την τελευταία του ερωτηματολογίου, αποτελείται από πέντε ερωτήσεις και ειδικεύεται ιδιαίτερα στο βαθμό που συναντώνται λάθη ή παραλείψεις σχετικά με τις απαιτήσεις και τα χρηματοοικονομικά διαθέσιμα. Η ερώτηση 21 εξετάζει το βαθμό που συναντώνται λάθη ή παραλείψεις στην καταμέτρηση των χρηματικών διαθεσίμων και πάντα σύμφωνα με το υπόλοιπο της Γενικής Λογιστικής. Ο βαθμός που συναντώνται λάθη ή παραλείψεις στην επαλήθευση των υπολοίπων καταθέσεων απαιτήσεων τέλους χρήσεως με αντίστοιχα *extrait* τραπεζών και

επιβεβαιωτικές από τις τράπεζες επιστολές αποτελεί την ερώτηση 22. Η ερώτηση 23 εξετάζει το βαθμό που συναντώνται λάθη ή παραλείψεις από την ορθή εμφάνιση των απαιτήσεων στις οικονομικές καταστάσεις (μακροπρόθεσμες απαιτήσεις, βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις ,απαιτήσεις κατά συνδεδεμένων επιχειρήσεων και απαιτήσεις κατά οργάνων της Διοίκησης). Η ερώτηση 24 εξετάζει το βαθμό που συναντώνται λάθη ή παραλείψεις σχετικά με τη διερεύνηση λογαριασμών απαιτήσεων για την ύπαρξη τυχόν παλαιών υπολοίπων, επισφαλειών και ανεπίδεκτων απαιτήσεων. Η ερώτηση 25 ,που αποτελεί και την τελευταία του ερωτηματολογίου, αφορά τον βαθμό που συναντώνται λάθη ή παραλείψεις στην επαλήθευση των υπολοίπων απαιτήσεων τέλους χρήσεως με επιβεβαιωτικές επιστολές πελατών και χρεωστών.

3.3 Μεθοδολογία Στατιστικής Ανάλυσης Ερωτηματολογίου.

Για τη στατιστική επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 25.0, με τη βοήθεια του οποίου ερμηνεύονται τα αποτελέσματα που προκύπτουν από το σύνολο των ερωτηματολογίων που απαντήθηκαν. Τα αποτελέσματα μας καθοδηγούν στην εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα των Εσωτερικών Ελεγκτών αλλά και το ρόλο τους στη Διαχείριση Κινδύνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

4.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ερωτήσεων ,όπως ακριβώς προέκυψαν από το σύνολο των ερωτηματολογίων μέσω τις στατιστικής ανάλυσης του λογισμικού πακέτου SPSS 25.0.

4.2 Αποτελέσματα – Μέρος Α

Το μέρος Α αφορά στα προσωπικά στοιχεία των ερωτηθέντων καθώς και των επιχειρήσεων τους όπου και εργάζονται. Η ερώτηση 1 αφορά στην επωνυμία της επιχείρησης. Καθώς για λόγους εχεμύθειας και ανωνυμίας , η απάντηση στην ερώτηση αυτή ήταν προαιρετική, ωστόσο απαντήθηκε από 20 άτομα. Εν συνεχεία εξετάζεται το μορφωτικό επίπεδο των ερωτώμενων και τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα

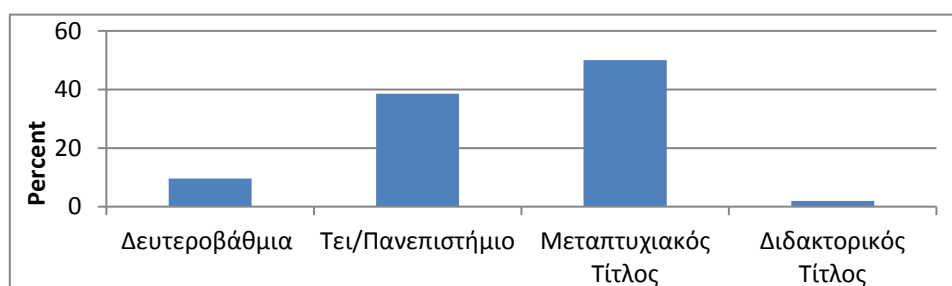
2. Επίπεδο εκπαίδευσης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δευτεροβάθμια	5	9.6	9.6	9.6
	Διδακτορικός τίτλος	1	1.9	1.9	11.5
	Μεταπτυχιακός τίτλος	26	50.0	50.0	61.5
	ΤΕΙ/Πανεπιστήμιο	20	38.5	38.5	100.0
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 1 Κατανομή συχνότητας της 2^{ης} ερώτησης.

Οι μισοί συμμετέχοντες, παρατηρούμε, πως είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου, γεγονός που μας ενθαρρύνει ιδιαίτερα για την ορθή εξαγωγή συμπερασμάτων στο υπόλοιπο της έρευνάς μας. Ακολουθεί το ένα τέταρτο, περίπου, των ερωτηθέντων να είναι πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, ενώ μόλις το 9,6% να είναι απόφοιτοι Λυκείου. Τα ανωτέρω αποτελέσματα απεικονίζονται και διαγραμματικά.

2.Επίπεδο Εκπαίδευσης

Εικόνα 1:Ραβδόγραμμα της 2^{ης} ερώτησης.

Στην 3^η ερώτηση εξετάζεται η επαγγελματική θέση που κατέχουν οι ερωτώμενοι. Καθώς η ερευνά μας μπορεί να θεωρηθεί κάπως *εξειδικευμένη*, να επισημάνουμε στο σημείο αυτό, πως τα ερωτηματολόγια στάλθηκαν σε τμήματα οικονομικών υπηρεσιών, Εσωτερικού Ελέγχου και τμήματα Διαχείρισης Κινδύνων. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά στον επόμενο πίνακα.

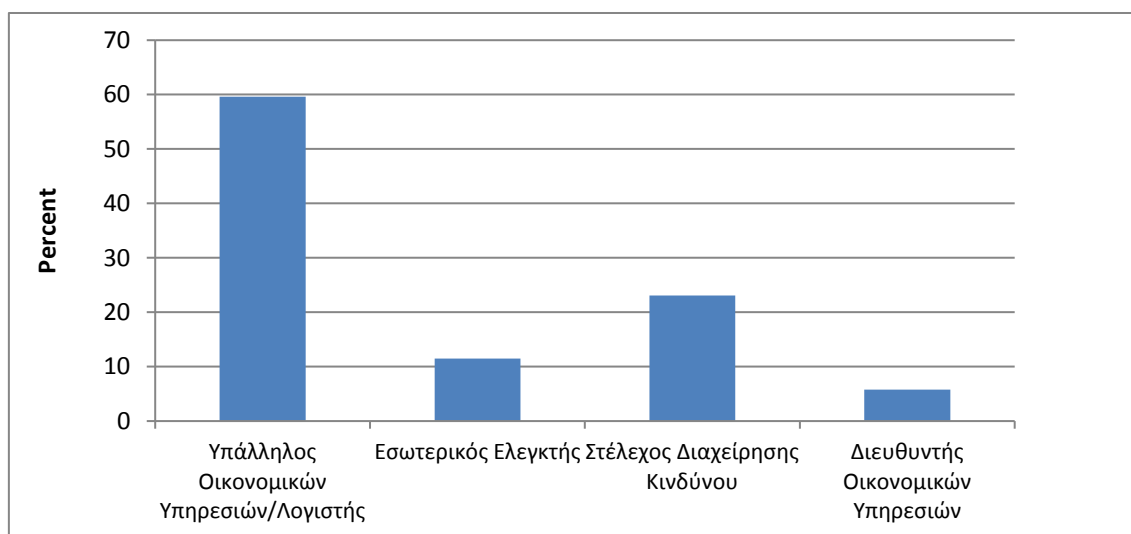
3. Θέση ευθύνης που κατέχετε

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών	3	5.8	5.8	5.8
	Εσωτερικός Ελεγκτής	6	11.5	11.5	17.3
	Στέλεχος Διαχείρισης Κινδύνου	12	23.1	23.1	40.4
	Υπάλληλος Οικονομικών Υπηρεσιών/Λογιστής	31	59.6	59.6	100.0
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 2 :Κατανομή συχνότητας της 3^{ης} ερώτησης.

Το 60% των ερωτηθέντων αποτελείται από υπαλλήλους λογιστηρίων και γενικά οικονομικών υπηρεσιών , ενώ ακολουθούν ,με ποσοστό 23,1%, τα στελέχη του τμήματος Διαχείρισης Κινδύνων. Εσωτερικοί Ελεγκτές αποτελούν, περίπου, το 10% του πλήθους των ερωτηθέντων μας ενώ ένα ποσοστό του 5,8% είναι διευθυντές οικονομικών υπηρεσιών. Τα αποτελέσματα αποτυπώνονται και διαγραμματικά.

3.Θέση Ευθύνης που κατέχετε

Εικόνα 2:Ραβδόγραμμα της 3^{ης} ερώτησης.

Στην 4^η ερώτηση μας απασχολεί ο τύπος της επιχείρησης με τα αποτελέσματα να εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

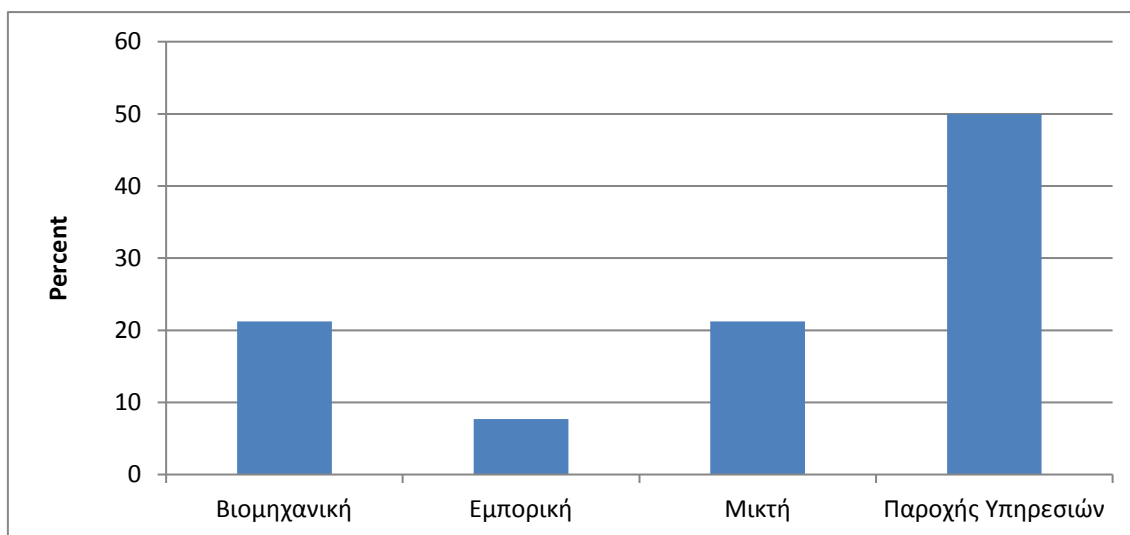
4. Τύπος επιχείρησης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Βιομηχανική	11	21.2	21.2	21.2
	Εμπορική	4	7.7	7.7	28.8
	Μικτή	11	21.2	21.2	50.0
	Παροχής Υπηρεσιών	26	50.0	50.0	100.0
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 3 :Κατανομή συχνότητας της 4^{ης} ερώτησης.

Την πρώτη θέση , στο δείγμα μας, κατέχουν επιχειρήσεις που ασχολούνται με την παροχή υπηρεσιών ενώ τη δεύτερη θέση μοιράζονται επιχειρήσεις βιομηχανικού και μικτού τύπου. Ακολουθούν με μικρότερο ποσοστό επιχειρήσεις που ασχολούνται με τον εμπορικό τομέα. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται και διαγραμματικά.

4. Τύπος Επιχείρησης

Εικόνα 3 :Ραβδόγραμμα της 4^{ης} ερώτησης.

Η ερώτηση 5 εξετάζει τον αριθμό των εργαζομένων των επιχειρήσεων, υπάλληλοι και στελέχη των οποίων απάντησαν στην έρευνα μας.

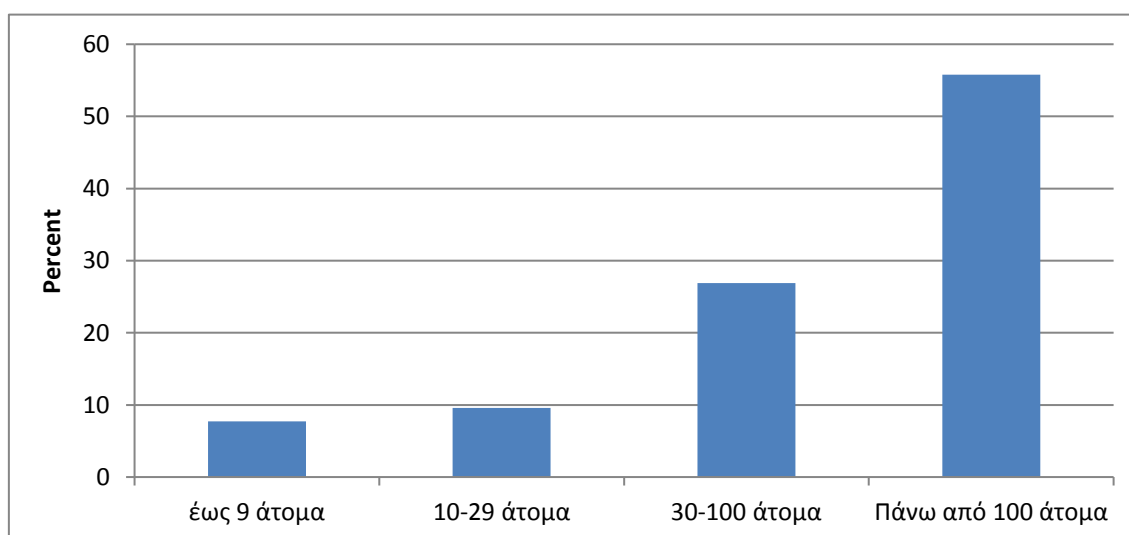
5. Αριθμός Απασχολούμενων στην επιχείρηση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	έως 9 άτομα	4	7.7	7.7	44.2
	10-29 άτομα	5	9.6	9.6	9.6
	30-100 άτομα	14	26.9	26.9	36.5
	Πάνω από 100 άτομα	29	55.8	55.8	100.0
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 4 :Κατανομή συχνότητας της 5^{ης} ερώτησης.

Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (55,8%) φαίνεται να αποτελείται εργαζόμενους σε επιχειρήσεις που απασχολούν πάνω από 100 άτομα και επιχειρήσεις έως 100 άτομα φαίνεται να έρχονται στη δεύτερη θέση με ένα εξίσου σημαντικό ποσοστό της τάξεως τους 26,9%. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και παρακάτω διαγραμματικά.

5.Αριθμός Απασχολούμενων στην Επιχείρηση

Εικόνα 4 :Ραβδόγραμμα της 5^{ης} ερώτησης.

Το Α μέρος του ερωτηματολογίου κλείνει με την 6^η ερώτηση στην οποία εξετάζουμε τη χρονική στιγμή δημιουργίας τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Αν δηλαδή μια επιχείρηση εξ αρχής ή σε ποιο χρονικό σημείο της λειτουργίας κρίθηκε αναγκαία η δημιουργία τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

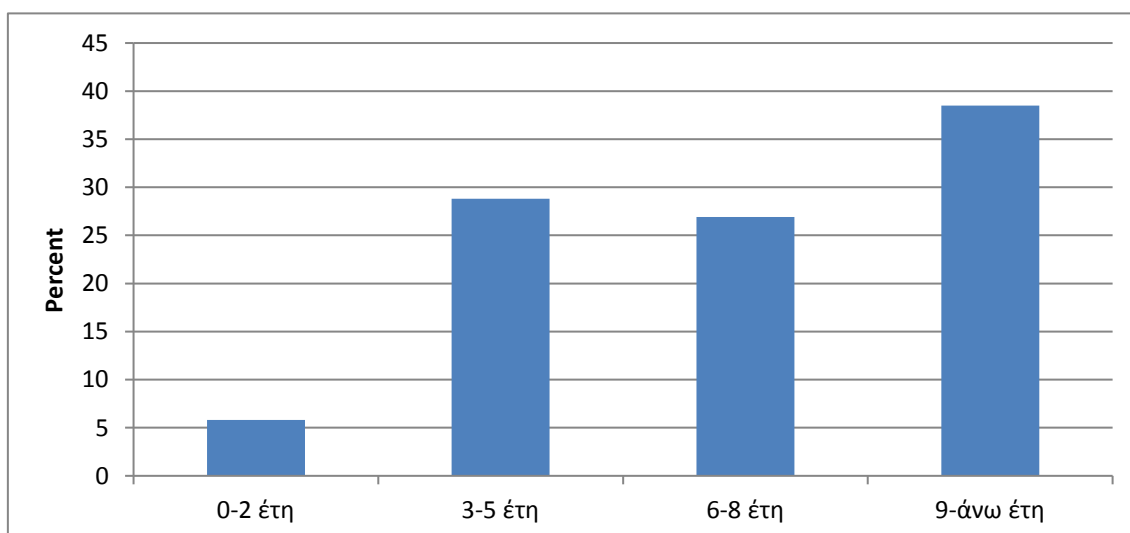
6. Έτος χρήσης/δημιουργίας τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0-2 έτη	3	5.8	5.8	5.8
	3-5 έτη	15	28.8	28.8	34.6
	6-8 έτη	14	26.9	26.9	61.5
	9-άνω έτη	20	38.5	38.5	100.0
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 5 :Κατανομή συχνότητας της 6^{ης} ερώτησης.

Αναλύοντας τα αποτελέσματα της παραπάνω ερώτησης παρατηρούμε μοιρασμένα ποσοστά. Το γεγονός αυτό βέβαια έχει να κάνει και με το έτος έναρξης μιας επιχείρησης ωστόσο φαίνεται ξεκάθαρα πως μέσα στη τελευταία δεκαετία υπάρχει μια έκδηλη ανάγκη δημιουργίας και ύπαρξης Εσωτερικού Ελέγχου. Τα αποτελέσματα αποτυπώνονται και διαγραμματικά παρακάτω.

6. Έτος χρήσης/δημιουργίας τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Εικόνα 5 :Ραβδόγραμμα της 6^{ης} ερώτησης.

4.3 Αποτελέσματα – Μέρος Β

Συνεχίζοντας στο Μέρος Β του ερωτηματολογίου έχουμε τέσσερις ερωτήσεις που αφορούν στην ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου. Στην ερώτηση 7 ερευνάται η ανεξαρτησία των Εσωτερικών Ελεγκτών και τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

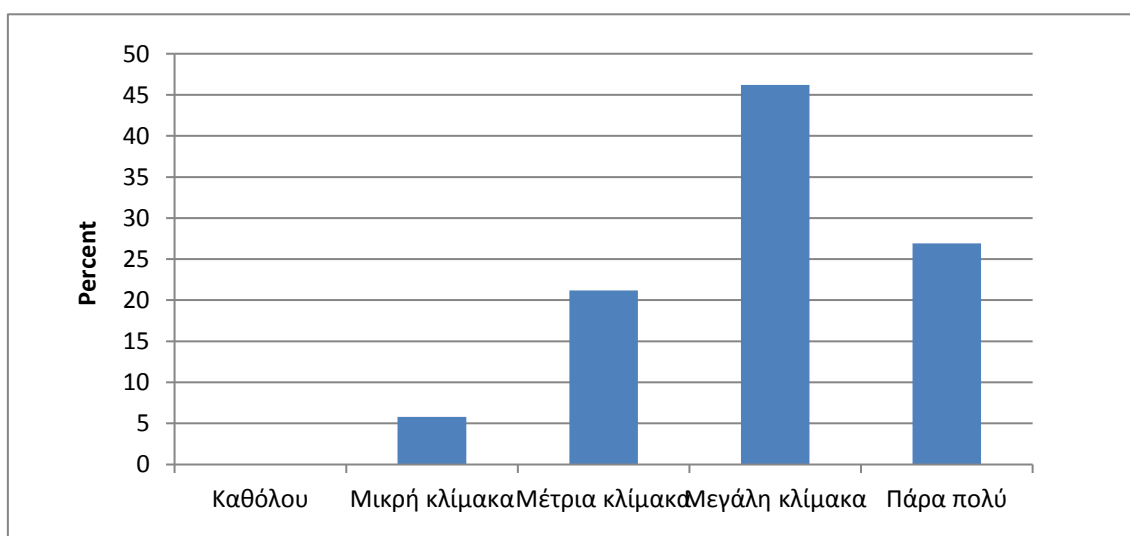
7. Σε ποιο βαθμό αναφερόμαστε σε ανεξαρτησία των Εσωτερικών Ελεγκτών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid					
	Καθόλου				
	Σε μικρή κλίμακα	3	5.8	5.8	5.8
	Σε μέτρια κλίμακα	11	21.2	21.2	26.9
	Σε μεγάλη κλίμακα	24	46.2	46.2	73.1
	Πάρα πολύ	14	26.9	26.9	100.0
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 6 :Κατανομή συχνότητας της 7^{ης} ερώτησης.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα οι ερωτηθέντες πιστεύουν, σε ποσοστό 46,2%, πως υπάρχει ανεξαρτησία των Εσωτερικών Ελεγκτών σε μεγάλη κλίμακα ενώ μόλις το 5,8% πιστεύει πως σε μικρή κλίμακα μιλάμε για ανεξαρτησία των Εσωτερικών Ελεγκτών. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά παρακάτω.

7. Σε ποιο βαθμό αναφερόμαστε σε ανεξαρτησία των Εσωτερικών Ελεγκτών

Εικόνα 6 :Ραβδόγραμμα της 7^{ης} ερώτησης.

Στην 8^η ερώτηση του ερωτηματολογίου μας ψάχνουμε να βρούμε σε ποιο βαθμό ο Ελεγκτής δεν υπόκειται και σε ποιο βαθμό σε ατομικές δεσμεύσεις που μπορεί να αφορούν τόσο το προσωπικό του περιβάλλον όσο και το κοινωνικό στο οποίο ζει και εργάζεται. Σε αυτή την ερώτηση τα στοιχεία που προκύπτουν είναι τα εξής και αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα.

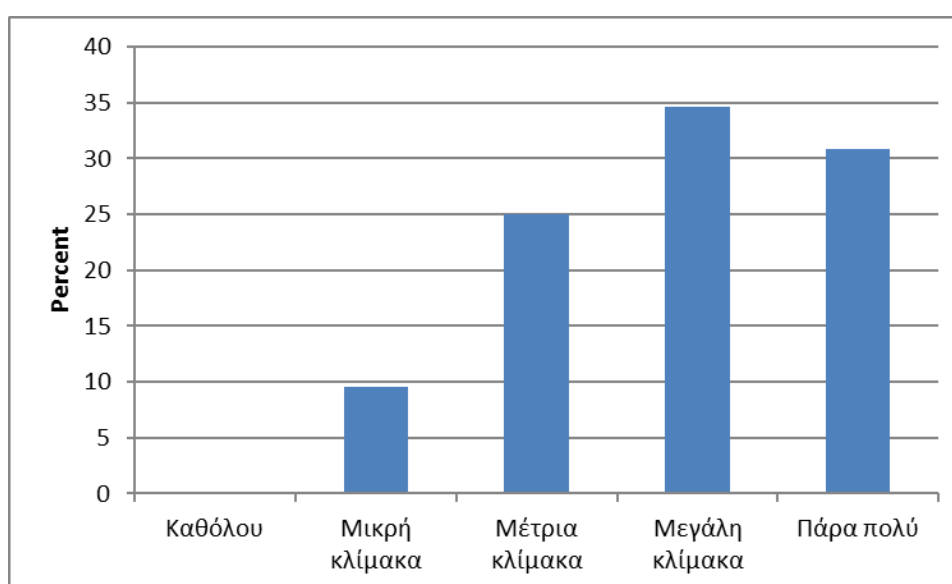
8. Σε ποιο βαθμό ο Ελεγκτής δεν υπόκειται σε ατομικές δεσμεύσεις (προσωπικές, κοινωνικές)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid					
	Καθόλου				
	Σε μικρή κλίμακα	5	9.6	9.6	9.6
	Σε μέτρια κλίμακα	13	25.0	25.0	34.6
	Σε μεγάλη κλίμακα	18	34.6	34.6	69.2
	Πάρα πολύ	16	30.8	30.8	100.0
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 7: Κατανομή συχνότητας της 8^{ης} ερώτησης.

Επεξηγώντας τον παραπάνω πίνακα διαπιστώνουμε πως το 34,6% του δείγματός μας θεωρεί πως ο Ελεγκτής δεν υπόκειται σε ατομικές δεσμεύσεις προσωπικές ή κοινωνικές σε μεγάλη κλίμακα. Μόνο πέντε άτομα πιστεύουν πως ο Ελεγκτής είναι τελείως απελευθερωμένος τόσο από προσωπικές όσο και από κοινωνικές δεσμεύσεις γεγονός που αποδεικνύει την επαγγελματικότητα, την ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητα του. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά.

8. Σε ποιο βαθμό ο Ελεγκτής δεν υπόκειται σε ατομικές δεσμεύσεις(προσωπικές, κοινωνικές)

Εικόνα 7: Ραβδόγραμμα της 8^{ης} ερώτησης

Στην ερώτηση 9 γίνεται αναφορά σε ποιο βαθμό ο Εσωτερικός Ελεγκτής αναφέρεται απευθείας στη Διοίκηση της οικονομικής οντότητας για λογαριασμό της οποίας και διενεργεί τους ελέγχους.

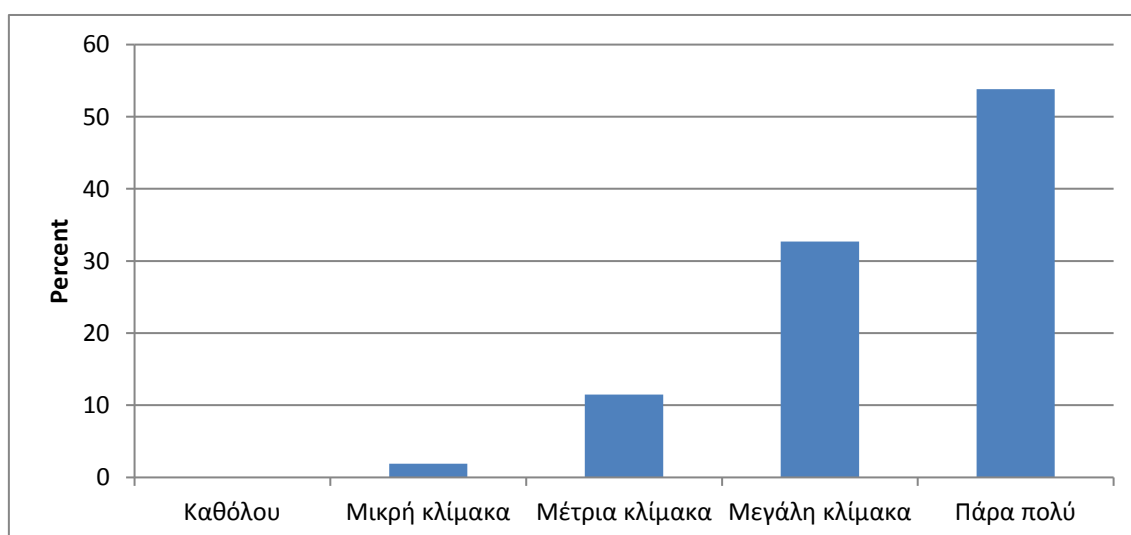
9. Σε ποιο βαθμό ο Εσωτερικός Ελεγκτής αναφέρεται απευθείας στη Διοίκηση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid					
	Καθόλου				
	Σε μικρή κλίμακα	1	1.9	1.9	1.9
	Σε μέτρια κλίμακα	6	11.5	11.5	13.5
	Σε μεγάλη κλίμακα	17	32.7	32.7	46.2
	Πάρα πολύ	28	53.8	53.8	100.0
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 8 :Κατανομή συχνότητας της 9^{ης} ερώτησης.

Πάνω από το μισό του δείγματός μας απάντησε πως ο Εσωτερικός Ελεγκτής αναφέρεται απευθείας στη Διοίκηση, σε μεγάλη ή πάρα πολύ μεγάλη κλίμακα, γεγονός που αποδεικνύει πως υπάρχει μια ευθεία γραμμή που ενώνει Ελεγκτές με τα μέλη της Διοίκησης, εν αντιθέσει με ένα ποσοστό , της τάξεως του 1,9% που πιστεύει πως δεν υπάρχει μια άμεση σχέση Ελεγκτών και Διοικήσεως. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται και διαγραμματικά παρακάτω.

9. Σε ποιο βαθμό ο Εσωτερικός Ελεγκτής αναφέρεται απευθείας στη Διοίκηση

Εικόνα 8 :Ραβδόγραμμα της 9^{ης} ερώτησης.

Ερχόμενοι τώρα στην τελευταία ερώτηση του Μέρους Β και συγκεκριμένα στην ερώτηση 10 καλούμαστε να ελέγξουμε το βαθμό στον οποίο ο Εσωτερικός Έλεγχος αποτελεί μέρος τη Εταιρικής Διακυβέρνησης.

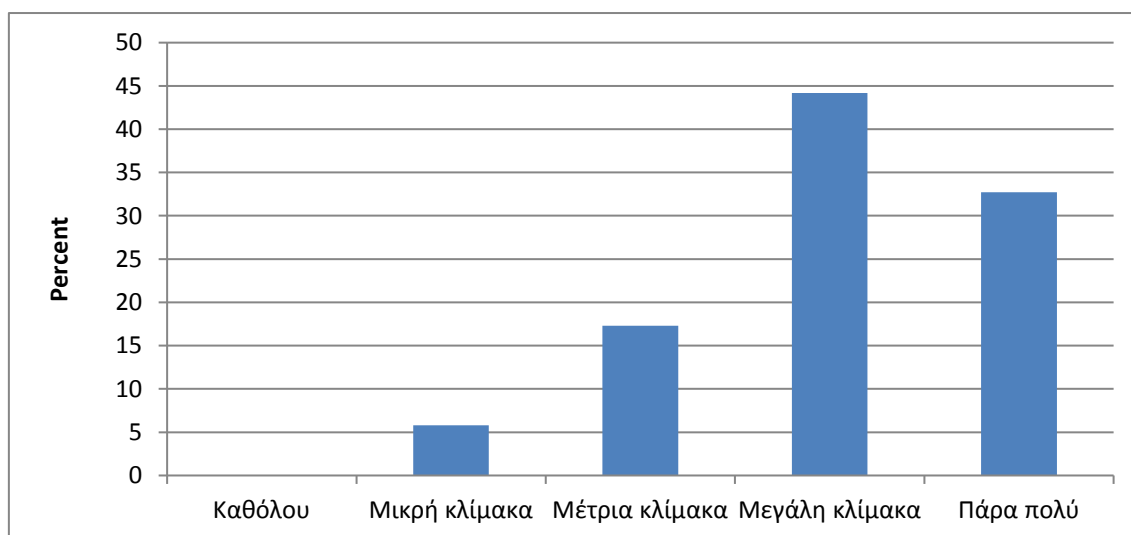
10. Σε ποιο βαθμό ο Εσωτερικός Ελεγκτής αποτελεί σημαντικό μέλος της Εταιρικής Διακυβέρνησης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid					
	Καθόλου				
	Σε μικρή κλίμακα	3	5.8	5.8	5.8
	Σε μέτρια κλίμακα	9	17.3	17.3	23.1
	Σε μεγάλη κλίμακα	23	44.2	44.2	67.3
	Πάρα πολύ	17	32.7	32.7	100.0
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 9 :Κατανομή συχνότητας της 10^{ης} ερώτησης.

Και εδώ, όπως και στην προηγούμενη ερώτηση διαπιστώνουμε πως το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων μας διακρίνουν και αποτυπώνουν με τις απαντήσεις τους πως ο Εσωτερικός Έλεγχος και κατ' επέκταση οι Εσωτερικοί Ελεγκτές παίζουν σημαντικό ρόλο στην Εταιρική Διακυβέρνηση. Μόνο ένα 6% ,περίπου, πιστεύουν πως οι Ελεγκτές δεν αποτελούν σημαντικό μέλος στην Εταιρική Διακυβέρνηση. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται ,παρακάτω, και διαγραμματικά.

10. Σε ποιο βαθμό ο Εσωτερικός Ελεγκτής αποτελεί σημαντικό μέλος της Εταιρικής Διακυβέρνησης

Εικόνα 9 :Ραβδόγραμμα της 10^{ης} ερώτησης.

4.4 Αποτελέσματα – Μέρος Γ

Στο Μέρος Γ του ερωτηματολογίου μας ασχολούμαστε με το βαθμό υποστήριξης του Εσωτερικού Ελέγχου(ερωτήσεις από 11-13) από πλευράς της Διοίκησης τη φορά αυτή. Έτσι στην ερώτηση 11, που ανοίγει και το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου, ελέγχουμε σε ποιο βαθμό ο Εσωτερικός Ελεγκτής δεν υπόκειται σε Διοικητικές δεσμεύσεις. Από τον παρακάτω πίνακα εξάγουμε τα εξής συμπεράσματα.

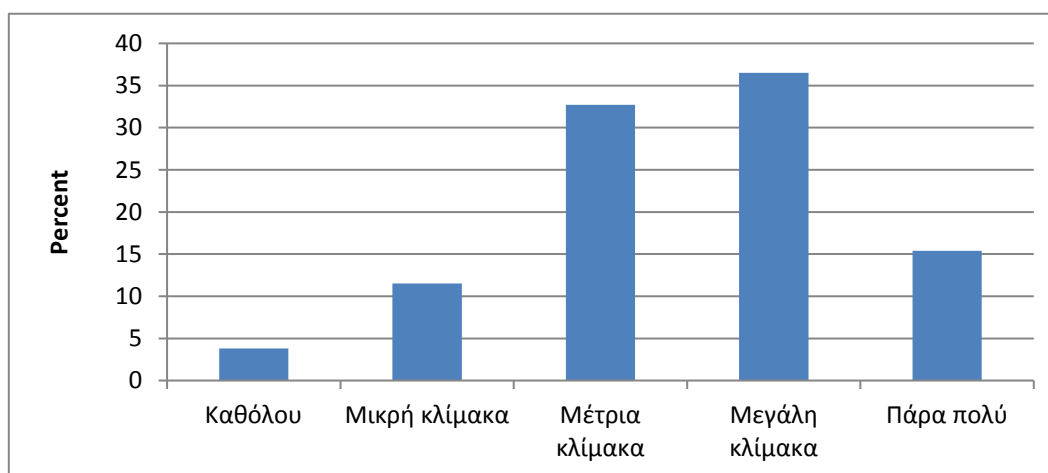
11. Σε ποιο βαθμό ο Εσωτερικός Ελεγκτής δεν υπόκειται σε Διοικητικές δεσμεύσεις

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid					
	Καθόλου	2	3.8	3.8	3.8
	Σε μικρή κλίμακα	6	11.5	11.5	15.4
	Σε μέτρια κλίμακα	17	32.7	32.7	48.1
	Σε μεγάλη κλίμακα	19	36.5	36.5	84.6
	Πάρα πολύ	8	15.4	15.4	100.0
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 10 :Κατανομή συχνότητας της 11^{ης} ερώτησης.

Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος υποστηρίζει πως ο Εσωτερικός Ελεγκτής δεν υπόκειται σε Διοικητικές δεσμεύσεις. Το 32,7% των απαντήσεων δίνουν ένα βαθμό δεσμεύσεων των Ελεγκτών από Διοίκηση σε μέτρια κλίμακα, το 36,5% σε μεγάλη κλίμακα , ενώ το 15,4% σε πάρα πολύ μεγάλη κλίμακα. Τα αποτελέσματα αποτυπώνονται και παρακάτω διαγραμματικά.

11. Σε ποιο βαθμό ο Εσωτερικός Ελεγκτής δεν υπόκειται σε Διοικητικές δεσμεύσεις

Εικόνα 10 :Ραβδόγραμμα της 11^{ης} ερώτησης.

Στην ερώτηση 12 ελέγχουμε σε ποιο βαθμό χρησιμοποιείται εγκεκριμένο πλάνο της Διοίκησης σε σχέση με τη διενέργεια των εσωτερικών ελέγχων.

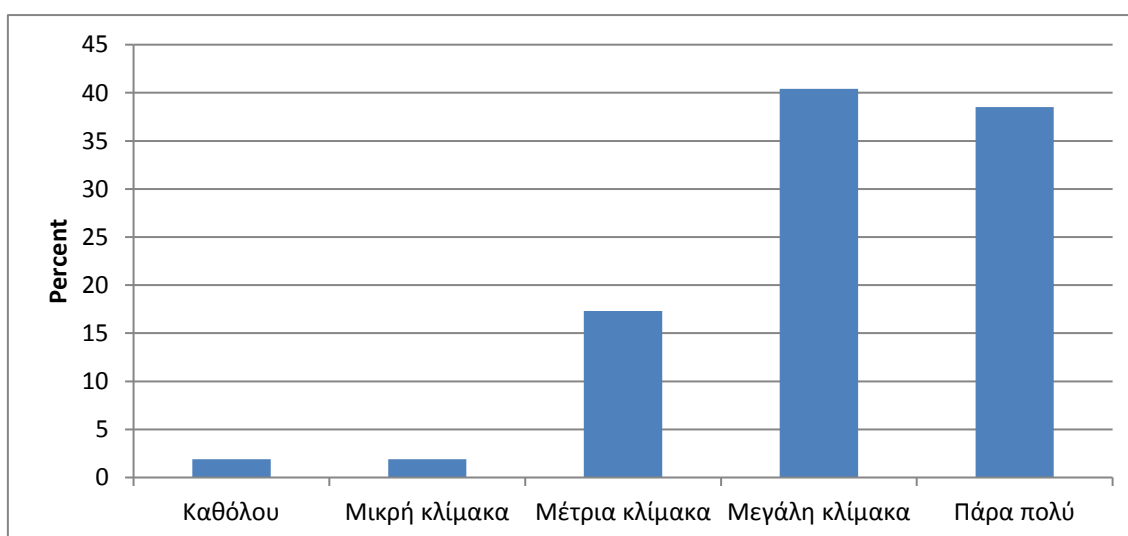
12. Σε ποιο βαθμό χρησιμοποιείται εγκεκριμένο πλάνο της Διοίκησης για τη διενέργεια Εσωτερικών Ελέγχων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid					
	Καθόλου	1	1.9	1.9	1.9
	Σε μικρή κλίμακα	1	1.9	1.9	3.8
	Σε μέτρια κλίμακα	9	17.3	17.3	21.2
	Σε μεγάλη κλίμακα	21	40.4	40.4	61.5
	Πάρα πολύ	20	38.5	38.5	100.0
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 11 :Κατανομή συχνότητας της 12^{ης} ερώτησης.

Σε πολύ μεγάλη κλίμακα παρατηρούμε πως χρησιμοποιείται εγκεκριμένο πλάνο από τη Διοίκηση για τον τρόπο διενέργειας των Εσωτερικών Ελέγχων. Το ποσοστό του 40,4% θεωρεί πως στην επιχείρηση που απασχολείται, η Διοίκηση διαθέτει σε μεγάλη κλίμακα συγκεκριμένο πλάνο σχετικά με τη διενέργεια των ελέγχων ενώ το 38,5% υποστηρίζει πως σε πάρα πολύ μεγάλη κλίμακα η Διοίκηση υποβάλει κάποιο συγκεκριμένο πλάνο στη διενέργεια των ελέγχων. Αξιοσημείωτο είναι και το ποσοστό του 17,3% που θεωρεί πως σε μέτρια κλίμακα η Διοίκηση της επιχείρησης διαθέτει κάτι τέτοιο. Τα παραπάνω αποτελέσματα αποτυπώνονται και στο παρακάτω διάγραμμα.

12. Σε ποιο βαθμό χρησιμοποιείται εγκεκριμένο πλάνο της Διοίκησης για τη διενέργεια Εσωτερικών Ελέγχων

Εικόνα 11 :Ραβδόγραμμα της 12^{ης} ερώτησης.

Κλείνοντας την τρίτη ενότητα του ερωτηματολογίου μας και συγκεκριμένα στην ερώτηση 13 αναρωτιόμαστε σε ποιο βαθμό υφίσταται διαδικασία αποδοχής εισηγήσεων, βάσει εκθέσεων, προς τη Διοίκηση, προκειμένου να βελτιωθούν τυχόν λάθη ή παραλείψεις.

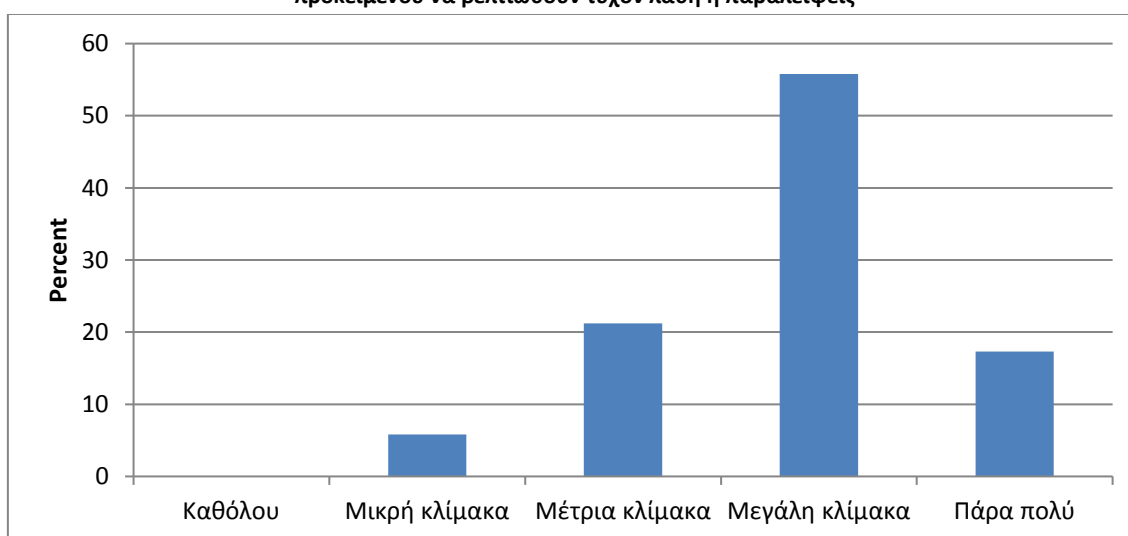
13. Σε ποιο βαθμό υφίσταται διαδικασία αποδοχής των εισηγήσεων, βάσει εκθέσεων, προς τη Διοίκηση, προκειμένου να βελτιωθούν τυχόν λάθη ή παραλείψεις

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid					
	Καθόλου				
	Σε μικρή κλίμακα	3	5.8	5.8	5.8
	Σε μέτρια κλίμακα	11	21.2	21.2	26.9
	Σε μεγάλη κλίμακα	29	55.8	55.8	82.7
	Πάρα πολύ	9	17.3	17.3	100.0
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 12 :Κατανομή συχνότητας της 13^{ης} ερώτησης.

Τα αποτελέσματα του πίνακα μας δείχνουν πως η Διοίκηση φαίνεται να είναι πολύ δεκτική στις εισηγήσεις, βάσει των εκθέσεων που συντάσσονται από τους Ελεγκτές, με τους 29/52 ερωτηθέντες μας να απαντούν πως κάτι τέτοιο συμβαίνει σε πολύ μεγάλη κλίμακα στην επιχείρηση που απασχολούνται. Θεωρούν επίσης πως με τον τρόπο αυτό αποφεύγονται λάθη ή παραλείψεις που ενδεχομένως να έβλαπταν ή να έθεταν σε κίνδυνο κάποιον τομέα της μονάδας αυτής. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται και διαγραμματικά.

13. Σε ποιο βαθμό υφίσταται διαδικασία αποδοχής των εισηγήσεων, βάσει εκθέσεων, προς τη Διοίκηση, προκειμένου να βελτιωθούν τυχόν λάθη ή παραλείψεις

Εικόνα 12 :Ραβδόγραμμα της 13^{ης} ερώτησης.

4.5 Αποτελέσματα – Μέρος Δ

Το ερωτηματολόγιο συνεχίζει με το μέρος Δ, στο οποίο ασχολούμαστε με την αποτελεσματικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου. Αποτελείται από τρεις ερωτήσεις που στοχεύουν στο κατά πόσο θεωρείται αποτελεσματικός ο Εσωτερικός Έλεγχος. Η ενότητα αυτή, των ερωτήσεων, ξεκινά με το ερώτημα 14 σκοπός του οποίου είναι να μάθουμε την τακτικότητα στη διενέργεια των ελέγχων . Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

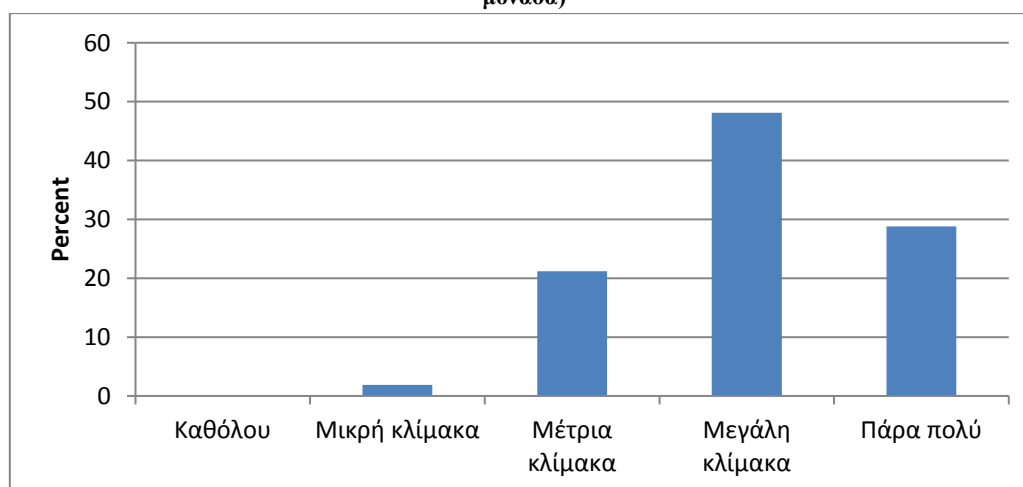
14. Σε ποιο βαθμό είναι τακτική η διενέργεια Εσωτερικού Ελέγχου (είτε από εσωτερική είτε από εξωτερική μονάδα)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid					
	Καθόλου				
	Σε μικρή κλίμακα	1	1.9	1.9	1.9
	Σε μέτρια κλίμακα	11	21.2	21.2	23.1
	Σε μεγάλη κλίμακα	25	48.1	48.1	71.2
	Πάρα πολύ	15	28.8	28.8	100.0
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 13 :Κατανομή συχνότητας της 14^{ης} ερώτησης.

Βάση αυτού συμπεραίνουμε πως σε όλες τις επιχειρήσεις του δείγματός μας παρουσιάζεται μια τακτικότητα στη διενέργεια των ελέγχων σε μεγάλη κλίμακα, γεγονός που καταδεικνύει την σημαντικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου από όποια πηγή και αν προέρχεται (εσωτερική ή εξωτερική). Τα αποτελέσματα απεικονίζονται και διαγραμματικά.

14. Σε ποιο βαθμό είναι τακτική η διενέργεια Εσωτερικού Ελέγχου (είτε από εσωτερική είτε από εξωτερική μονάδα)

Εικόνα 13 :Ραβδόγραμμα της 14^{ης} ερώτησης.

Στην ερώτηση 15 ελέγχουμε σε ποιο βαθμό είναι αναγνωρίσιμη η αναγκαιότητα ύπαρξης του τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου από το προσωπικό της εταιρίας που απασχολείται το δείγμα μας.

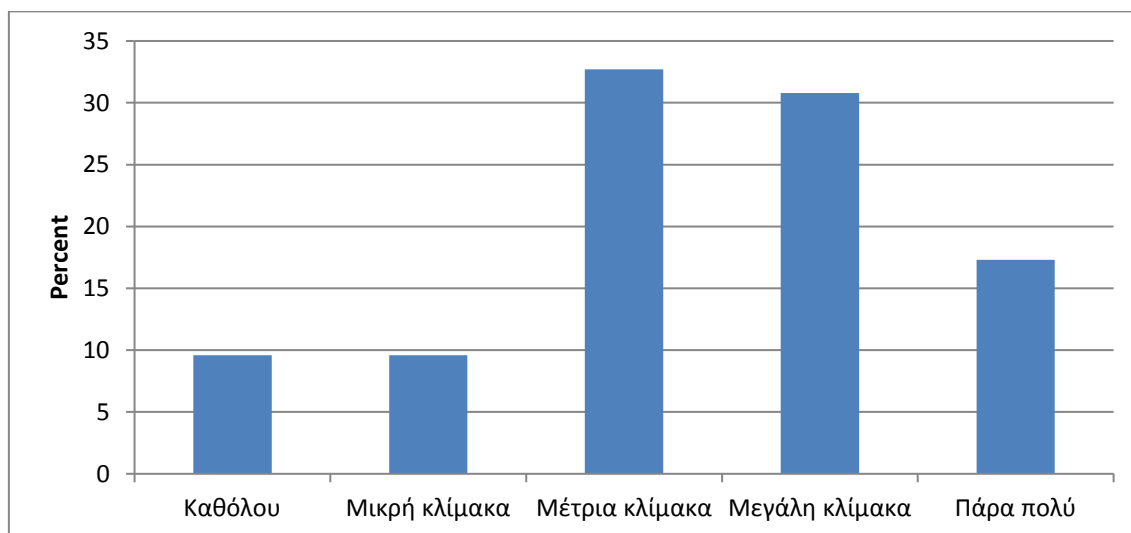
15. Σε ποιο βαθμό το προσωπικό αναγνωρίζει την αναγκαιότητα ύπαρξης Εσωτερικού Ελέγχου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid					
	Καθόλου	5	9.6	9.6	9.6
	Σε μικρή κλίμακα	5	9.6	9.6	19.2
	Σε μέτρια κλίμακα	17	32.7	32.7	51.9
	Σε μεγάλη κλίμακα	16	30.8	30.8	82.7
	Πάρα πολύ	9	17.3	17.3	100.0
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 14 :Κατανομή συχνότητας της 15^{ης} ερώτησης.

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει πως το προσωπικό βρίσκεται μοιρασμένο ως προς την αναγκαιότητα ύπαρξης εσωτερικού μεταξύ μέτριας και πάρα πολύ μεγάλης κλίμακας. Το 32,7% κρίνουν μέτριας κλίμακας την αναγκαιότητα ύπαρξης τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου, ενώ το 17.3% κρίνει πως ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι αναγκαίο σε πάρα πολύ μεγάλη κλίμακα. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται και διαγραμματικά.

15. Σε ποιο βαθμό το προσωπικό αναγνωρίζει την αναγκαιότητα ύπαρξης Εσωτερικού Ελέγχου

Εικόνα 14 :Ραβδόγραμμα της 15^{ης} ερώτησης.

Κλείνοντας το μέρος Δ, στην ερώτηση 16, ελέγχουμε σε ποιο βαθμό η ύπαρξη ενός συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου μπορεί να διασφαλίσει απόλυτα το γεγονός μη ύπαρξης λαθών ή παραλείψεων σε διαδικασίες ή κανονισμούς που διέπουν τη λειτουργία της επιχείρησης. Ο παρακάτω πίνακας μας ενημερώνει σχετικά.

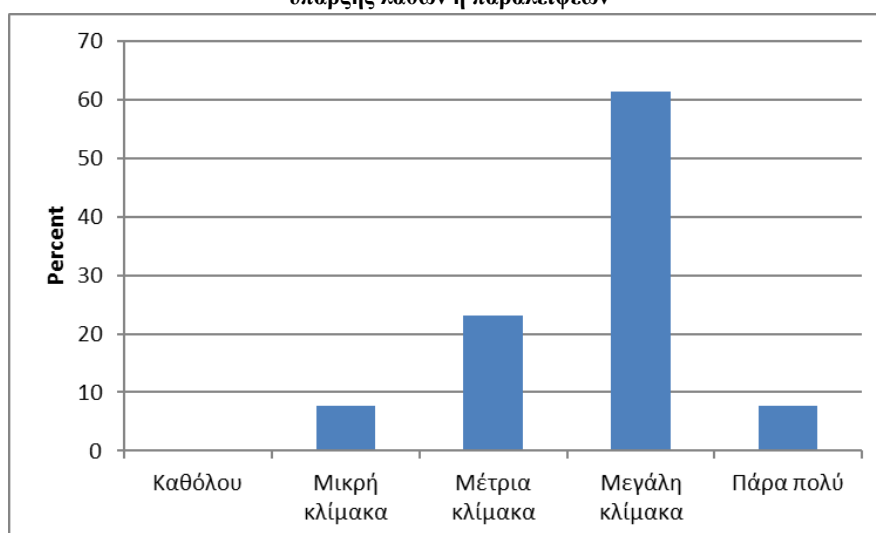
16. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε πως το σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου διασφαλίζει απόλυτα το γεγονός μη ύπαρξης λαθών ή παραλείψεων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid					
	Καθόλου				
	Σε μικρή κλίμακα	4	7.7	7.7	7.7
	Σε μέτρια κλίμακα	12	23.1	23.1	30.8
	Σε μεγάλη κλίμακα	32	61.5	61.5	92.3
	Πάρα πολύ	4	7.7	7.7	100.0
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 15 :Κατανομή συχνότητας της 16^{ης} ερώτησης.

Τα στοιχεία που εμφανίζονται στον παραπάνω πίνακα αποτυπώνουν την ασφαλή εντύπωση πως ένα ορθά οργανωμένο σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου μπορεί να διασφαλίσει σε μεγάλη κλίμακα (61,5%) την αποφυγή λαθών ή παραλείψεων κάτι που είναι απόλυτα επιθυμητό σαν αποτέλεσμα . Τα αποτελέσματα απεικονίζονται και διαγραμματικά.

16. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε πως το σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου διασφαλίζει απόλυτα το γεγονός μη ύπαρξης λαθών ή παραλείψεων

Εικόνα 15 :Ραβδόγραμμα της 16^{ης} ερώτησης.

4.6 Αποτελέσματα – Μέρος Ε

Στο μέρος Ε γίνεται μια προσπάθεια ανίχνευσης και Εκτίμησης Κινδύνου (Audit Risk). Οι ερωτήσεις από την 17 έως την 20 έχουν ως στόχο να δούμε σε ποιο βαθμό υφίστανται μηχανισμοί, κανόνες και διαδικασίες Εσωτερικού Ελέγχου που να εμφανίζονται ανεξαρτήτως μεγέθους επιχείρησης, αν υπάρχει τυποποιημένη διαδικασία Εκτίμησης Κινδύνων και τέλος σε ποιο βαθμό διασφαλίζεται μέσα από τις παραπάνω διαδικασίες η δημιουργία αξίας της επιχείρησης.

Πιο αναλυτικά τώρα, στην ερώτηση 17 οι ερωτώμενοι καλούνται να απαντήσουν σε ποιους τομείς της επιχείρησής τους, εφαρμόζεται μια διαδικασία Εκτίμησης Κινδύνου.

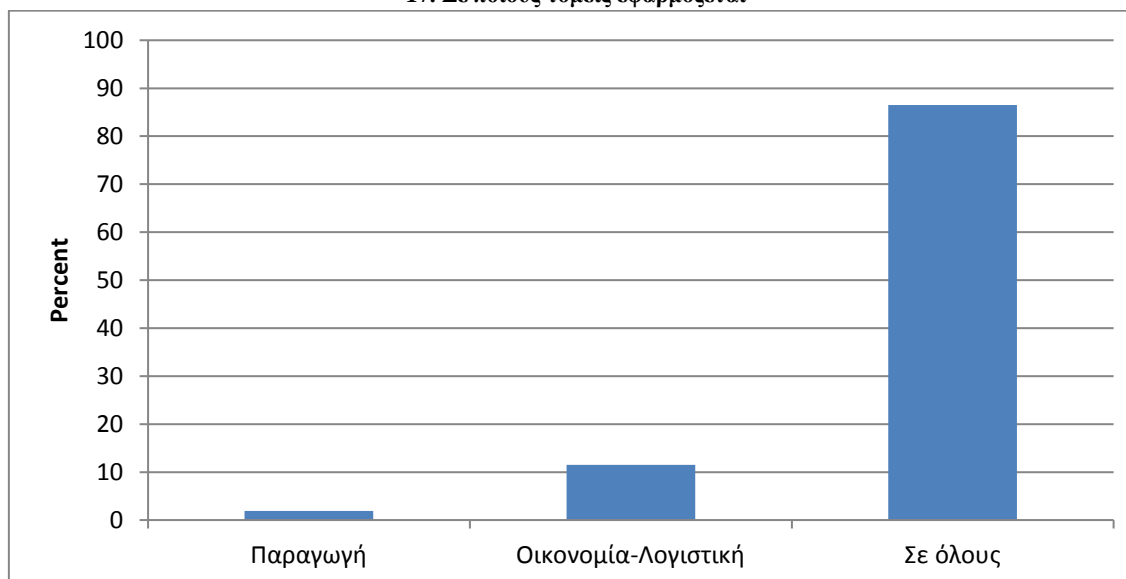
17. Σε ποιους τομείς εφαρμόζεται

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid					
	Οικονομία-Λογιστική	6	11.5	11.5	11.5
	Παραγωγή	1	1.9	1.9	13.5
	Σε όλους	45	86.5	86.5	100.0
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 16 :Κατανομή συχνότητας της 17^{ης} ερώτησης.

Βάση των αποτελεσμάτων του πίνακα διαπιστώνουμε πως μια διαδικασία Εκτίμησης Κινδύνων είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει και υπάρχει σε όλους τους τομείς δραστηριότητας της κάθε επιχείρησης. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται και διαγραμματικά.

17. Σε ποιους τομείς εφαρμόζεται

Εικόνα 16 :Ραβδόγραμμα της 17^{ης} ερώτησης.

Στην ερώτηση 18 ελέγχουμε το βαθμό στον οποίο μηχανισμοί, κανόνες και διαδικασίες Εσωτερικού Ελέγχου εφαρμόζονται ανεξάρτητα από το μέγεθος μια επιχείρησης.

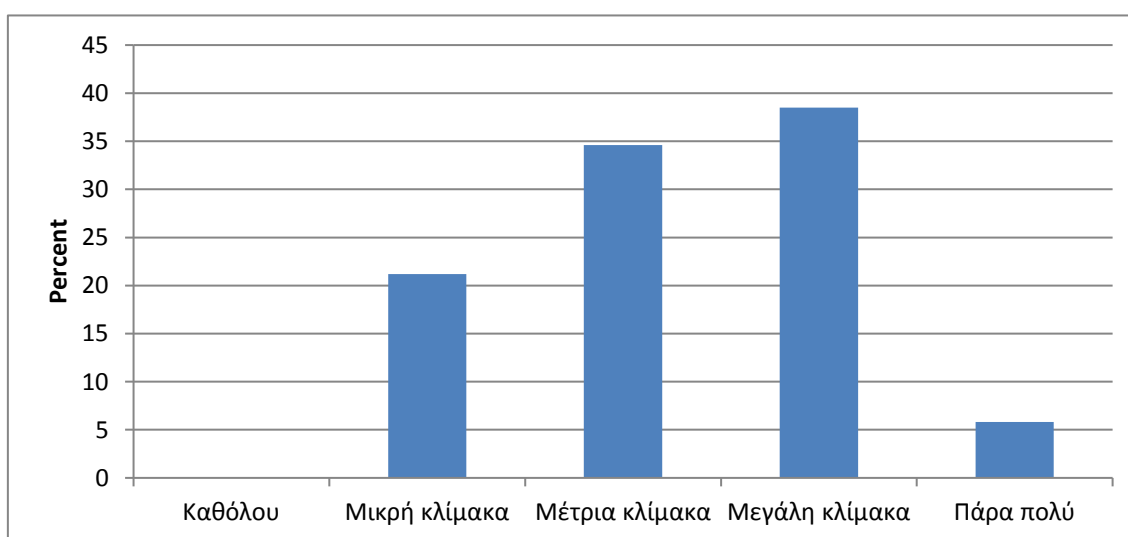
18. Σε ποιο βαθμό μηχανισμοί, κανόνες και διαδικασίες Εσωτερικού Ελέγχου εμφανίζονται ανεξάρτητα από το μέγεθος μιας επιχείρησης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid					
	Καθόλου				
	Σε μικρή κλίμακα	11	21.2	21.2	21.2
	Σε μέτρια κλίμακα	18	34.6	34.6	55.8
	Σε μεγάλη κλίμακα	20	38.5	38.5	94.2
	Πάρα πολύ	3	5.8	5.8	100.0
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 17 Κατανομή συχνότητας της 18^{ης} ερώτησης.

Το 40% , περίπου, των ερωτηθέντων απάντησε πως πρέπει να υπάρχουν, σε μεγάλη κλίμακα, και να εφαρμόζονται μηχανισμοί, διαδικασίες και κανόνες Εσωτερικού Ελέγχου ανεξάρτητα από το μέγεθος μια επιχείρησης. Αξιοσημείωτο είναι επίσης πως το 21,2% των ερωτηθέντων θεωρεί πως αποτελεί μικρής σημασίας η ύπαρξη των ανωτέρω. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται και διαγραμματικά.

18. Σε ποιο βαθμό μηχανισμοί, κανόνες και διαδικασίες Εσωτερικού Ελέγχου εμφανίζονται ανεξάρτητα από το μέγεθος μιας επιχείρησης

Εικόνα 17 :Ραβδόγραμμα της 18^{ης} ερώτησης.

Στην ερώτηση 19 καταγράφουμε αν υπάρχει κάποια τυποποιημένη διαδικασία Εκτίμησης Κινδύνων , στις επιχειρήσεις που απασχολούνται οι ερωτώμενοι μας. Στον παρακάτω πίνακα εμφανίζονται τα αποτελέσματα των απαντήσεων.

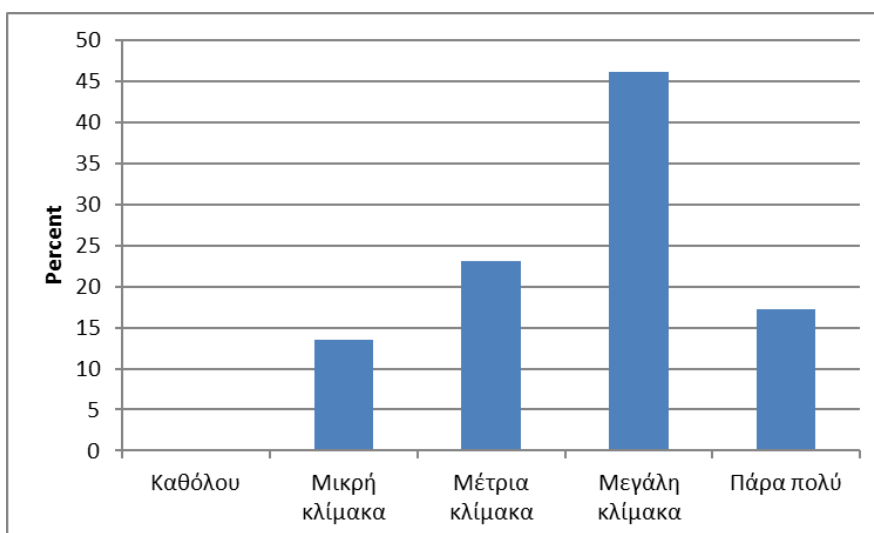
19. Σε ποιο βαθμό υπάρχει στην επιχείρησή σας μια τυποποιημένη διαδικασία εκτίμησης κινδύνου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid					
	Καθόλου				
	Σε μικρή κλίμακα	7	13.5	13.5	13.5
	Σε μέτρια κλίμακα	12	23.1	23.1	36.5
	Σε μεγάλη κλίμακα	24	46.2	46.2	82.7
	Πάρα πολύ	9	17.3	17.3	100.0
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 18 :Κατανομή συχνότητας της 19^{ης} ερώτησης.

Παρατηρούμε πως το 46,2% των ερωτηθέντων μας απάντησε πως όντως υπάρχει και ακολουθείτε μια τυποποιημένη διαδικασία Εκτίμησης Κινδύνων, στις εταιρίες τους, και μάλιστα σε πολύ μεγάλη κλίμακα, ενώ μόλις το 13,5% θεωρεί πως σε μικρή κλίμακα υπάρχει και ακολουθείτε μια τυποποιημένη διαδικασία κινδύνου. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται και διαγραμματικά.

19. Σε ποιο βαθμό υπάρχει στην επιχείρησή σας μια τυποποιημένη διαδικασία εκτίμησης κινδύνου

Εικόνα 18 :Ραβδόγραμμα της 19^{ης} ερώτησης.

Στην τελευταία , ερώτηση 20 , του μέρους Ε του ερωτηματολογίου μας, αναζητούμε το βαθμό στον οποίο η λειτουργία Διαχείρισης Κινδύνων διασφαλίζει τη δημιουργία αξίας της επιχείρησης.

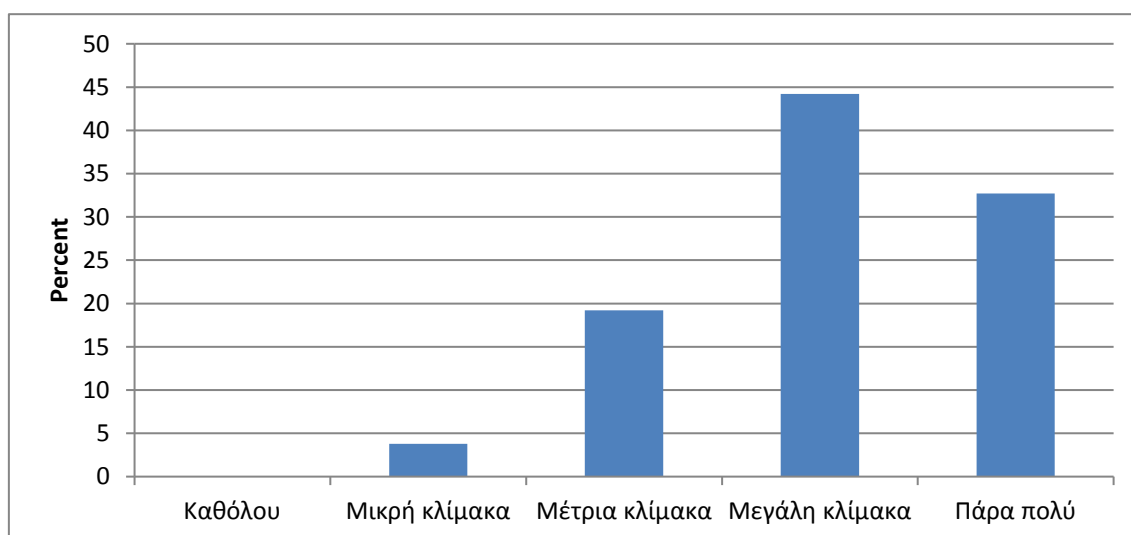
20. Σε ποιο βαθμό η λειτουργία διαχείρισης κινδύνων διασφαλίζει τη δημιουργία αξίας της επιχείρησης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid					
	Καθόλου				
	Σε μικρή κλίμακα	3	5.8	5.8	5.8
	Σε μέτρια κλίμακα	10	19.2	19.2	25.0
	Σε μεγάλη κλίμακα	23	44.2	44.2	69.2
	Πάρα πολύ	16	30.8	30.8	100.0
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 19 :Κατανομή συχνότητας της 20^{ης} ερώτησης.

Από τα αποτελέσματα του πίνακα διαφαίνεται ξεκάθαρα πως ένα ορθό σύστημα λειτουργίας Διαχείρισης Κινδύνων διασφαλίζει τη δημιουργία αξίας της επιχείρησης. Το δείγμα μας , σε ποσοστό 44,2% θεωρεί πως κάτι τέτοιο συμβαίνει σε μεγάλη κλίμακα , όπως και 30,8% που κρίνει πως συμβαίνει σε πάρα πολύ μεγάλη κλίμακα. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται και διαγραμματικά.

20. Σε ποιο βαθμό η λειτουργία διαχείρισης κινδύνων διασφαλίζει τη δημιουργία αξίας της επιχείρησης

Εικόνα 19 :Ραβδόγραμμα της 20^{ης} ερώτησης

4.7 Αποτελέσματα – Μέρος ΣΤ

Στο τελευταίο μέρος του ερωτηματολογίου ασχολούμαστε με τη σημαντικότητα του συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου και τη Διαχείριση του Κινδύνου σε σχέση με χρηματοοικονομικά διαθέσιμα. Πιο συγκεκριμένα , τώρα , στην ερώτηση 21 γίνεται αναφορά στο βαθμό που συναντώνται λάθη ή παραλείψεις από την καταμέτρηση των χρηματικών διαθεσίμων , συμπεριλαμβανομένων και των χρεογράφων, με το υπόλοιπο της λογιστικής. Οι απαντήσεις εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

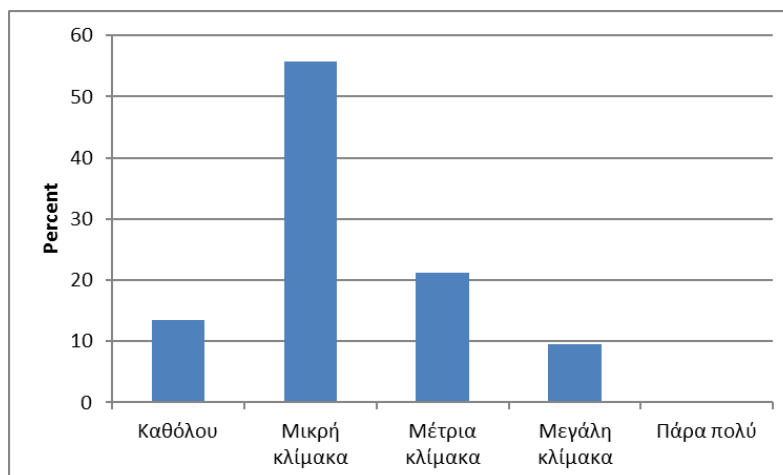
21. Από την καταμέτρηση των χρηματικών διαθεσίμων (συμπεριλαμβανομένων και χρεογράφων) και τη συμφωνία με το υπόλοιπο λογιστικής

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid					
	Καθόλου	7	13.5	13.5	13.5
	Σε μικρή κλίμακα	29	55.8	55.8	69.2
	Σε μέτρια κλίμακα	11	21.2	21.2	90.4
	Σε μεγάλη κλίμακα	5	9.6	9.6	100.0
	Πάρα πολύ				
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 20 :Κατανομή συχνότητας της 21^{ης} ερώτησης.

Από τον παραπάνω πίνακα συμπεραίνουμε πως σε μικρή κλίμακα συναντώνται λάθη ή παραλείψεις σχετικά με τα χρηματικά διαθέσιμα. Αρκετά σημαντικό μπορεί να θεωρηθεί και το ποσοστό του 13,5% των ερωτηθέντων που θεωρεί πως δεν εντοπίζονται καθόλου λάθη σε σχέση με την καταμέτρηση και έλεγχο των χρηματικών διαθεσίμων, ενώ μόλις το 9,6% απαντά πως εντοπίζονται λάθη ή παραλείψεις σε μεγάλη κλίμακα θέματα. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται και διαγραμματικά.

21. Από την καταμέτρηση των χρηματικών διαθεσίμων (συμπεριλαμβανομένων & χρεογράφων) και τη συμφωνία με το υπόλοιπο λογιστικής

Εικόνα 20 :Ραβδόγραμμα της 21^{ης} ερώτησης.

Ερχόμαστε τώρα στην ερώτηση 22 που εξετάζει τα λάθη ή τις παραλείψεις σχετικά με την επαλήθευση των υπολοίπων καταθέσεων τέλους χρήσεως με τα αντίστοιχα extract των τραπεζών και επιβεβαιωτικές από τις τράπεζες επιστολές.

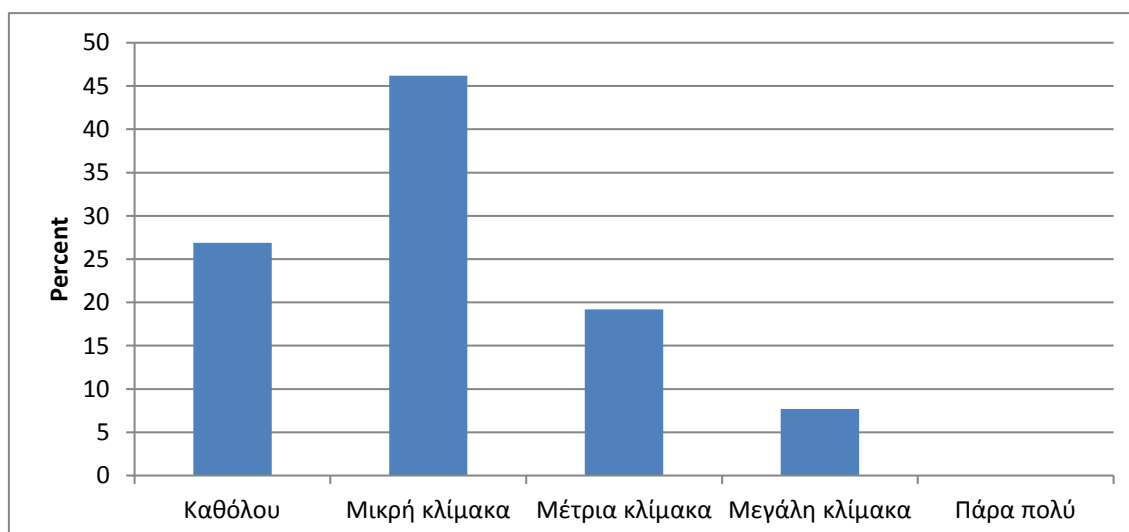
22. Από την επαλήθευση των υπολοίπων καταθέσεων τέλους χρήσης με αντίστοιχα extract τραπεζών και επιβεβαιωτικές επιβεβαιωτικές τραπεζικές επιστολές

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid					
	Καθόλου	14	26.9	26.9	26.9
	Σε μικρή κλίμακα	24	46.2	46.2	73.1
	Σε μέτρια κλίμακα	10	19.2	19.2	92.3
	Σε μεγάλη κλίμακα	4	7.7	7.7	100.0
	Πάρα πολύ				
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 21 :Κατανομή συχνότητας της 22^{ης} ερώτησης.

Από τον πίνακα προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων μας θεωρεί πως και στο συγκεκριμένο έλεγχο συμβαίνουν λάθη σε μικρή κλίμακα. Αξιοσημείωτο είναι επίσης το ποσοστό του 26,% που θεωρεί πως δε συμβαίνουν καθόλου λάθη, ενώ μόλις το 7,7% του δείγματος θεωρεί πως συμβαίνουν λάθη ή παραλείψεις σε μεγάλο βαθμό. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται και διαγραμματικά.

22. Από την επαλήθευση των υπολοίπων καταθέσεων τέλους χρήσης με αντίστοιχα extract τραπεζών και επιβεβαιωτικές επιβεβαιωτικές τραπεζικές επιστολές

Εικόνα 21 :Ραβδόγραμμα της 22^{ης} ερώτησης.

Στην ερώτηση 23, αναζητούμε τυχόν λάθη ή παραλείψεις σχετικά με ορθή εμφάνιση των απαιτήσεων στις οικονομικές καταστάσεις (βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες απαιτήσεις κατά συνδεδεμένων επιχειρήσεων και απαιτήσεις κατά οργάνων της Διοίκησης). Από τον παρακάτω πίνακα προκύπτουν τα εξής αποτελέσματα.

23. Από την ορθή εμφάνιση των απαιτήσεων στις οικονομικές καταστάσεις (βραχυπρόθεσμες/ μακροπρόθεσμες απαιτήσεις κατά συνδεδεμένων επιχειρήσεων και απαιτήσεις κατά οργάνων της Διοίκησης)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid					
	Καθόλου	14	26.9	26.9	26.9
	Σε μικρή κλίμακα	27	51.9	51.9	78.8
	Σε μέτρια κλίμακα	11	21.2	21.2	100.0
	Σε μεγάλη κλίμακα				
	Πάρα πολύ				
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 22 :Κατανομή συχνότητας της 23^{ης} ερώτησης.

Σχεδόν οι μισοί ερωτηθέντες , με ποσοστό 51,9%, πιστεύουν πως λάθη ή παραλείψεις σχετικά με το συγκεκριμένο είδος ελέγχου δεν εμφανίζονται ή και αν εμφανίζονται συμβαίνει σε μέτρια κλίμακα και όχι σε μεγάλη. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται και διαγραμματικά.

23. Από την ορθή εμφάνιση των απαιτήσεων στις οικονομικές καταστάσεις (βραχυπρόθεσμες/ μακροπρόθεσμες απαιτήσεις κατά συνδεδεμένων επιχειρήσεων και απαιτήσεις κατά οργάνων της Διοίκησης)

Εικόνα 22 :Ραβδόγραμμα της 23^{ης} ερώτησης.

Η 24η ερώτηση αφορά τυχόν λάθη ή παραλείψεις σχετικά με τη διερεύνηση παλιών υπολοίπων επισφαλειών και ανεπίδεκτων εισπράξεων απαιτήσεων.

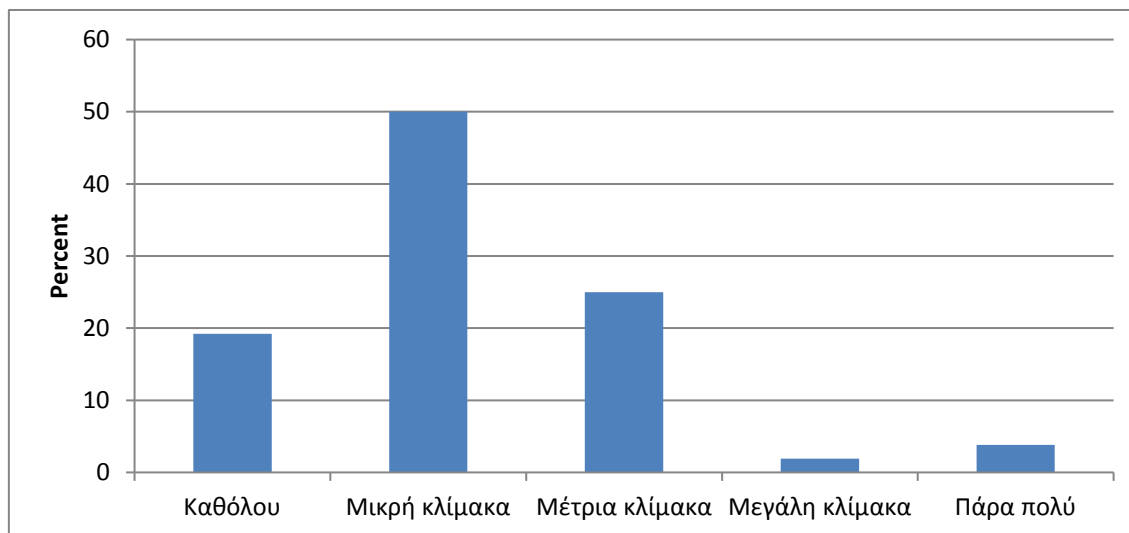
24. Από την έρευνα λογαριασμών παλιών υπολοίπων, επισφαλειών και ανεπίδεκτων εισπράξεως απαιτήσεων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid					
	Καθόλου	10	19.2	19.2	19.2
	Σε μικρή κλίμακα	26	50.0	50.0	69.2
	Σε μέτρια κλίμακα	13	25.0	25.0	94.2
	Σε μεγάλη κλίμακα	1	1.9	1.9	96.2
	Πάρα πολύ	2	3.8	3.8	100.0
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 23 :Κατανομή συχνότητας της 24^{ης} ερώτησης.

Είναι φανερό από τα παραπάνω αποτελέσματα πως σε μικρή κλίμακα συναντώνται λάθη ή παραλείψεις σχετικά με τη διερεύνηση παλαιών οφειλών, υπολοίπων και επισφαλειών εισπράξεως απαιτήσεων. Πάνω από το 60% των ερωτηθέντων θεωρεί πως δεν συναντώνται καθόλου λάθη και αν αυτά υπάρχουν είναι ελάχιστα. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται και διαγραμματικά.

24. Από την έρευνα λογαριασμών παλιών υπολοίπων, επισφαλειών και ανεπίδεκτων εισπράξεως απαιτήσεων

Εικόνα 23 :Ραβδόγραμμα της 24^{ης} ερώτησης.

Στην τελευταία ερώτησή μας , που με αυτή κλείνει και ερωτηματολόγιό μας , την ερώτηση 25, καλούμαστε να αναζητήσουμε λάθη ή παραλείψεις σχετικά με την επαλήθευση των υπολοίπων τέλους με βάση επιβεβαιωτικές επιστολές πελατών και χρεωστών. Τα αποτελέσματα αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα.

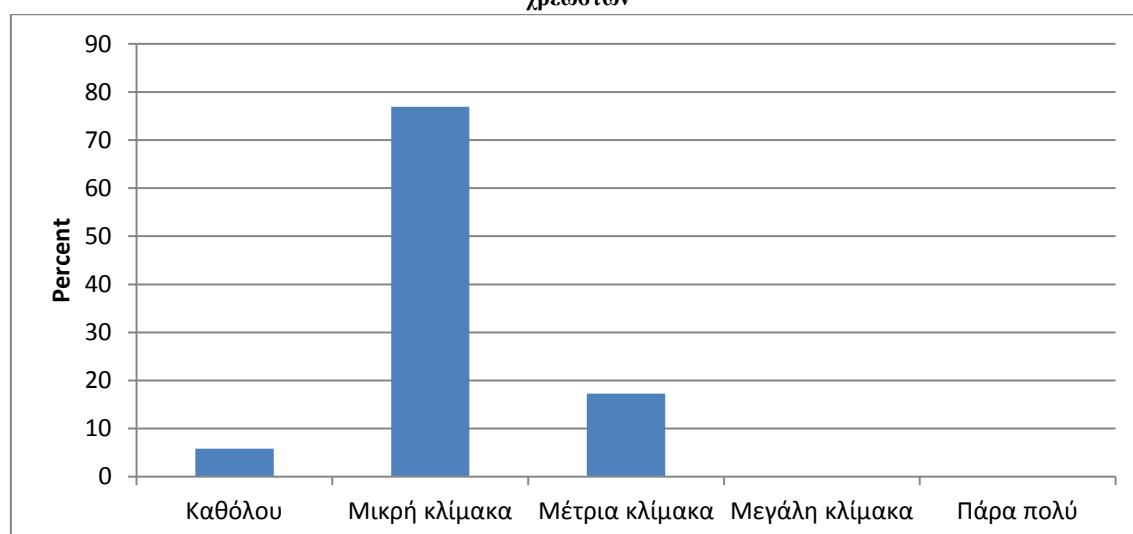
25. Από την επαλήθευση των υπολοίπων απαιτήσεως τέλους χρήσεως με επιβεβαιωτικές επιστολές πελατών, χρεωστών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid					
	Καθόλου	3	5.8	5.8	5.8
	Σε μικρή κλίμακα	40	76.9	76.9	82.7
	Σε μέτρια κλίμακα	9	17.3	17.3	100.0
	Σε μεγάλη κλίμακα				
	Πάρα πολύ				
	Total	52	100.0	100.0	

Πίνακας 24 :Κατανομή συχνότητας της 25^{ης} ερώτησης.

Από τον πίνακα προκύπτει πως το υψηλότερο ποσοστό των ερωτηθέντων θεωρεί πως σε μικρή κλίμακα συναντώνται λάθη ή παραλείψεις σχετικά με επαλήθευση των υπολοίπων τέλους με βάση επιβεβαιωτικές επιστολές πελατών και χρεωστών, ενώ κανένας από το υπόλοιπο δείγμα δεν μπορεί να ισχυριστεί πως υπάρχουν λάθη ακόμη και σε μέτρια ή μεγάλη κλίμακα. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται και διαγραμματικά.

25. Από την επαλήθευση των υπολοίπων απαιτήσεως τέλους χρήσεως με επιβεβαιωτικές επιστολές πελατών, χρεωστών

Εικόνα 24 :Ραβδόγραμμα της 25^{ης} ερώτησης.

4.8 Ανάλυση Παλινδρόμησης

Η παλινδρόμηση είναι μια ευρέως χρησιμοποιούμενη στατιστική μέθοδος που μας βοηθά να εκτιμήσουμε την ύπαρξη και την έκταση μια γραμμικής συσχέτισης μεταξύ δύο ή περισσότερων μεταβλητών. Η μία μεταβλητή θεωρείται ως εξαρτημένη που η τιμή της εξαρτάται από μία ή περισσότερες ανεξάρτητες μεταβλητές. Συγκριμένα, στην παρούσα εργασία επιχειρείται, σε πρώτο χρόνο, να εξεταστεί η σχέση της εξαρτημένης μεταβλητής που είναι η αποτελεσματικότητα των Εσωτερικών Ελέγχων σε σχέση με την ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα του Εσωτερικού Ελεγκτή και σε δεύτερο χρόνο η αποτελεσματικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου σε σχέση με τους κινδύνους που μπορεί να προκύψουν, και πιο ειδικά, από τυχόν λάθη ή παραλήψεις σε σχέση με τις απαιτήσεις και τα χρηματοοικονομικά διαθέσιμα. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στους παρακάτω πίνακες.

ANOVA ^a						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	5.713	2	2.857	10.233	.000 ^b
	Residual	13.678	49	.279		
	Total	19.391	51			

a. Dependent Variable: v3

b. Predictors: (Constant), v2, v1

Πίνακας 25 : ANOVA (i)

Θεωρούμε την μηδενική υπόθεση H_0 και την εναλλακτική της H_1

H_0 : Δεν υπάρχει γραμμική σχέση μεταξύ των μεταβλητών (αποτελεσματικότητα Εσωτερικού Ελέγχου και ανεξαρτησία Εσωτερικών Ελεγκτών)

H_1 : Υπάρχει γραμμική σχέση μεταξύ των μεταβλητών (αποτελεσματικότητα Εσωτερικού Ελέγχου και ανεξαρτησία Εσωτερικών Ελεγκτών)

Στο σημείο αυτό να διευκρινίσουμε πως η μεταβλητή v1 αντιστοιχεί στην Ανεξαρτησία και Αντικειμενικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου, η v2 αφορά στην υποστήριξη του Εσωτερικού Ελέγχου από τη Διοίκηση και η v3 στην Αποτελεσματικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου.

Στον πίνακα ANOVA γίνεται η ανάλυση διασποράς της παλινδρόμησης. Σύμφωνα με τον Γναρδέλλη (2013), η πιθανότητα του ελέγχου, δηλαδή η πιθανότητα να ισχύει η μηδενική υπόθεση, είναι μικρή ($sig. = .000 < 0.05$), γεγονός που μας επιτρέπει να

ισχυριστούμε ότι οι μεταβλητές v_2 και v_1 , συμβάλλουν σημαντικά στην ερμηνεία της μεταβλητής v_3 . Άρα απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση και ισχύει η εναλλακτική της, που σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές v_2 και v_1 συμβάλλουν σημαντικά στην ερμηνεία της μεταβλητότητας της εξαρτημένης μεταβλητής v_3 , που είναι η αποτελεσματικότητα των Εσωτερικών Ελέγχων.

Στον Πίνακα Coefficients περιλαμβάνονται οι συντελεστές της παλινδρόμησης και οι έλεγχοι που γίνονται σε αυτούς. Από τον πίνακα βλέπουμε ότι οι μεταβλητές που είναι στατιστικά σημαντικές είναι η v_1 που έχει $\text{sig } 0,012 < 0.05$. Στη διεθνή βιβλιογραφία στατιστικά σημαντικές θεωρούνται οι μεταβλητές με στάθμη σημαντικότητας (sig) μικρότερη του 0,05. Η μεταβλητή v_2 δεν θεωρούνται στατιστικά σημαντική για την μεταβλητή v_3 .

Coefficients ^a								
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	1.158	.580		1.998	.051		
	v_1	.368	.140	.375	2.626	.012	.705	1.418
	v_2	.275	.165	.238	1.667	.102	.705	1.418

a. Dependent Variable: v_3

Πίνακας 26 : Ανάλυση Παλινδρόμησης(i)

Σε ότι αφορά την συγγραμμικότητα, η στήλη του VIF (Variation Inflation Factor) μας δίνει τιμές μικρότερες του 2 που σημαίνει ότι δεν έχουμε πρόβλημα συγγραμμικότητας (Παπάνα, 2011).

Με άλλα λόγια θα λέγαμε πως η αποτελεσματικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με την ανεξαρτησία των Εσωτερικών Ελεγκτών και την υποστήριξη του αυτού από τη Διοίκηση γεγονός που επαληθεύει τη θεωρία μας περί ανεξαρτησίας Εσωτερικών Ελεγκτών, υποστήριξής τους από τη Διοίκηση και καλής αποδοτικότητας Εσωτερικού Ελέγχου.

Επίσης, θεωρούμε την μηδενική υπόθεση H_0 και την εναλλακτική της H_1

H_0 : Δεν υπάρχει γραμμική σχέση μεταξύ των μεταβλητών (αποτελεσματικότητα Εσωτερικού Ελέγχου και κίνδυνοι στα χρηματοοικονομικά διαθέσιμα)

H_1 : Υπάρχει γραμμική σχέση μεταξύ των μεταβλητών (αποτελεσματικότητα Εσωτερικού Ελέγχου και κίνδυνοι στα χρηματοοικονομικά διαθέσιμα)

Στο σημείο αυτό να διευκρινίσουμε πως η μεταβλητή v3 αντιστοιχεί στην αποτελεσματικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου, η v4 στην εκτίμηση των κινδύνων και η v5 σε λάθη ή παραλείψεις σε σχέση με τις απαιτήσεις και τα χρηματοοικονομικά διαθέσιμα.

ANOVA ^a						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	5.968	2	2.984	12.162	.000 ^b
	Residual	12.023	49	.245		
	Total	17.991	51			

a. Dependent Variable: v4

b. Predictors: (Constant), v5, v3

Πίνακας 27 : ANOVA (ii)

Στον πίνακα ANOVA γίνεται η ανάλυση διασποράς της παλινδρόμησης. Σύμφωνα με τον Γναρδέλλη (2013), η πιθανότητα του ελέγχου, δηλαδή η πιθανότητα να ισχύει η μηδενική υπόθεση, είναι πολύ μικρή ($sig. = .000 < 0.05$), γεγονός που μας επιτρέπει να ισχυριστούμε ότι οι μεταβλητές v5 και v3 συμβάλλουν σημαντικά στην ερμηνεία της μεταβλητής v4. Άρα απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση και ισχύει η εναλλακτική της, που σημαίνει ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές v5 και v3 συμβάλλουν σημαντικά στην ερμηνεία της μεταβλητότητας της εξαρτημένης μεταβλητής v4.

Στον Πίνακα Coefficients περιλαμβάνονται οι συντελεστές της παλινδρόμησης και οι έλεγχοι που γίνονται σε αυτούς. Από τον πίνακα βλέπουμε ότι οι μεταβλητές που είναι στατιστικά σημαντικές είναι η v3 που έχει $sig < 0.05$. Στη διεθνή βιβλιογραφία στατιστικά σημαντικές θεωρούνται οι μεταβλητές με στάθμη σημαντικότητας (sig) μικρότερη του 0,05. Η μεταβλητή v5 δεν θεωρείται στατιστικά σημαντική για την μεταβλητή v4.

Coefficients ^a								
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	2.100	.573		3.666	.001		
	v3	.519	.114	.539	4.554	.000	.974	1.026
	v5	-.172	.151	-.135	-1.142	.259	.974	1.026

a. Dependent Variable: v4

Πίνακας 28: Ανάλυση Παλινδρόμησης (ii)

Σε ότι αφορά την συγγραμμικότητα, η στήλη του VIF (Variation Inflation Factor) μας δίνει τιμές μικρότερες του 2 που σημαίνει ότι δεν έχουμε πρόβλημα συγγραμμικότητας (Παπάνα, 2011).

Με άλλα λόγια κάποια τυποποιημένη διαδικασία Εκτίμησης Κινδύνων που υπάρχει σε μια εταιρία, δείχνει να σχετίζεται ιδιαίτερα με την αποτελεσματικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου, που σημαίνει πως ο αποτελεσματικός Εσωτερικός Έλεγχος είναι ικανός να εντοπίσει λάθη και να συμβάλλει σημαντικά στην δημιουργία ενός αποτελεσματικού πλαισίου Εκτίμησης Κινδύνων. Από την άλλη, και πάντα βάση των αποτελεσμάτων της παλινδρόμησης, η ελαχιστοποίηση λαθών ή παραλείψεων σε σχέση με τις απαιτήσεις καταστάσεις δεν φαίνεται να επηρεάζουν ιδιαίτερα στη δημιουργία κάποιου συστήματος Εκτίμησης Κινδύνων.

Συνοψίζοντας συμπεραίνουμε πως η αποτελεσματικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την αντικειμενικότητα και ανεξαρτησία των Εσωτερικών Ελεγκτών και ταυτόχρονα η όσο πιο αποδοτικός είναι ένας Εσωτερικός Έλεγχος τόσο λιγότευουν οι επιχειρησιακοί κίνδυνοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Στο σημερινό, διαρκώς μεταβαλλόμενο και πολύπλοκο επιχειρησιακό περιβάλλον κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξη και η λειτουργία του συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Ο τελευταίος αποτελεί μια ανεξάρτητη, αντικειμενική όσο και διαβεβαιωτική συμβουλευτική δραστηριότητα βάσει της οποίας επιδιώκεται ο εντοπισμός προβλημάτων, λαθών ή παραλείψεων η βελτίωση ή και εξάλειψη των οποίων θα δημιουργήσει αξία σε μια επιχείρηση.

Από την βιβλιογραφική ανασκόπηση που προηγήθηκε διαπιστώνουμε πως η αντικειμενικότητα και η ανεξαρτησία των εσωτερικών ελεγκτών αποτελούν τα θεμέλια ενός οργανωμένου και αποτελεσματικού συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Εν συνεχεία μπορούμε να ισχυριστούμε πως η αποτελεσματικότητα του συστήματος αυτού αποτελεί ασπίδα προστασίας μιας επιχείρησης από διάφορους επιχειρηματικούς κινδύνους που την κατακλύζουν καθημερινά και πιο συγκεκριμένα από τους κινδύνους που δημιουργούνται σχετικά με την ύπαρξη λαθών ή παραλήψεων σε σχέση με τις απαιτήσεις και τα χρηματοοικονομικά διαθέσιμα.

Τα παραπάνω συμπεράσματα προκύπτουν και βάσει της εμπειρικής έρευνας που διεξήγαμε. Η αποστολή ερωτηματολογίων είχε ως στόχο να προκύψουν συμπεράσματα σχετικά με την αποτελεσματικότητα των εσωτερικών ελέγχων, αν και εφόσον, αυτοί διεξάγονται από ελεγκτές οι οποίοι χαρακτηρίζονται από ανεξαρτησία, αμεροληψία και αντικειμενικότητα. Σε δεύτερο χρόνο προέκυψε το συμπέρασμα πως όσο πιο αποτελεσματικός είναι ένας εσωτερικός έλεγχος τόσο περισσότερο απομακρύνονται οι επιχειρησιακοί κίνδυνοι και πιο συγκεκριμένα οι κίνδυνοι που αφορούν απαιτήσεις και τα χρηματοοικονομικά διαθέσιμα από τυχόν λάθη ή παραλείψεις.

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε με ιδιαίτερη προσοχή και ως περιορισμό θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε το κάπως μικρό σε ποσότητα δείγμα και το εξειδικευμένο ερωτηματολόγιο που στάλθηκε αποκλειστικά σε υπαλλήλους και στελέχη οικονομικών υπηρεσιών, τμημάτων Διαχείρισης Κινδύνων και Εσωτερικού Ελέγχου. Επιπλέον και βάσει του δείγματός μας διαπιστώσαμε πως το μεγαλύτερο μέρος αυτού αφορούσε σε εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα.

Επόμενες έρευνες θα μπορούσαν να ασχοληθούν με την αποτελεσματικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου και την πρόληψη επιχειρησιακών κινδύνων στον δημόσιο τομέα

αλλά και σε επιμέρους τμήματα των επιχειρήσεων όπως παραγωγή, πωλήσεις, μηχανογράφηση κ.α. Επιπλέον ενδιαφέρον θα είχε και μια έρευνα σχετικά με την αξιολόγηση του ίδιου συστήματος του Εσωτερικού Ελέγχου από την εκάστοτε Διοίκηση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ι. ΕΛΛΗΝΙΚΗ

1. Γναρδέλλης, Χ. (2013), *Ανάλυση δεδομένων με το IBM SPSS Statistics 21*. Εκδόσεις Παπαζήση.
2. Δήμου, Γ. Νίκος (2000), *Ελεγκτική Ι. Βασικές Αρχές Γενικής και Τραπεζικής Ελεγκτικής*, Αθήνα.
3. Καζαντζής, Ι. Χ. (2006), *Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος. Μια συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων*, εκδόσεις Business Plus ΑΕ, Πειραιάς.
4. Κάντζος, Κ. και Χονδράκη, Α. (2006), *Ελεγκτική Θεωρία και Πρακτική ΙΙ*, εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε., Αθήνα.
5. Λουμιώτης, Ι. Β. (2011), *Ελεγκτική και Επαγγελματικές Ικανότητες Ελεγκτών , Διαχείρισης Κινδύνου και Εσωτερικός Έλεγχος* , Έκδοση Ι.Ε.Σ.Ο.ΕΛ.
6. Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης, Π. (2013), *Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής και Εσωτερικού Ελέγχου Σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου*, εκδόσεις Διπλογραφία.
7. Παπάνα, Α. (2011), *Σημειώσεις για το μάθημα: εργαστήριο στατιστικής, στατιστικό πακέτο SPSS.*, Έκδοση Α.Τ.Ε.Ι Θεσσαλονίκης.
8. Παπαστάθης, Π. (2014), *Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) και η Πρακτική Εφαρμογή του*, εκδόσεις Παπαστάθης, Π, Αθήνα.
9. Παπαστάθης, Π. (2003) , *Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος στις Επιχειρήσεις-Οργανισμούς και η Πρακτική Εφαρμογή του*, εκδόσεις ΟΠΑΠ, Αθήνα.
10. Τσακλάγκανος, Α. (2008), *Ελεγκτική*, εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη.

II. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

1. Chambers, A. and Odar, M. (2015), “A new vision for Internal Audit”, *Managerial Auditing Journal*, Vol.30, pp.34-35
2. Drogalas, G., Karagiorgos, T. and Arampatzis, K. (2015), “Factors associated with Internal Audit Effectiveness: Evidence from Greece”, *Journal of Accounting and Taxation*, Vol. 7, pp.113-122
3. Eden, D. and Moriah, L. (1996), “Impact of Internal Auditing on branch bank performance : a field experiment”, *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 68(3), pp.262-271
4. Farrell, M. and Gallagher, R. (2014), “The Valuation Implications of Enterprise Risk Management Maturity”, *Journal of Risk and Insurance*, Vol. 82, pp. 625-657.
5. Goodwin – Stewart, J. and Kent, P. (2006), “The use of Internal Audit by Australian companies”, *Managerial Auditing Journal*, Vol.21, pp.81-101.
6. Irving, R. (2012), “Not good enough”, *FS Focus*, July/August, pp. 12-14.
7. Karagiorgos, T., Drogalas, G., Eleftheriadis, I. and Christodoulou, P. (2009), “Efficient risk management and internal audit”, *International Journal of Management Research and Technology*, Vol.3. pp. 429-436.
8. Krause, T.A. and Tse , Y. (2016), “Risk management and firm value: recent theory and evidence”, *International Journal of Accounting and Information Management*, Vol. 24 Iss, pp.-
9. Meigs, B.W., Larsen, E. J. and Meigs, F.R. (1985), “Principles of Auditing”, Pittsford, NY, U.S.A.
10. Peursem, V. K.A.(2005), “Conversation with internal auditors. The power of ambiguity”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 20, pp. 489-512
11. Sarens, G. and de Beelde, I. (2006b), “Internal auditors perception about their role in risk management: a comparison between US and Belgian companies”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 21 No. 1, pp. 63-80.

12. Stewart, J. and Subramaniam, N. (2010), “Internal Audit Independence and Objectivity: emerging research opportunities”, *Managerial Auditing Journal*, Vol.25, pp.328-360.

13. Zain, M. and Subramaniam, N. (2007), “Internal auditor perceptions on audit committee interactions a qualitative study in Malaysian public corporations”, *Corporate Governance: An International Review*, Vol.15 No5, pp.894-908.

14. Zwaan, L., Stewart, J. and Subramaniam, N. (2011), “Internal Audit involvement in Enterprise Risk Management”, *Managerial Auditing Journal*, Vol.26, pp.586-604.

III. ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

1. www.soel.gr

2. www.hiaa.gr

3. Τζένη Πάνου, Γιώργος Σαμοθράκης “Σύστημα εσωτερικού ελέγχου και πρόληψης της απάτης στις επιχειρήσεις”, *Καθημερινή*, 10 Δεκεμβρίου 2018. Διαθέσιμο: <http://www.kathimerini.gr/999226/article/oikonomia/epixeirhseis/systhma-eswterikoy-elegchou-kai-prolhyh-ths-apaths-stis-epixeirhseis>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Εμπιστευτικό Ερωτηματολόγιο Έρευνας : *Ανεξαρτησία και Αντικειμενικότητα Εσωτερικού Ελέγχου, θεμέλια αποτελεσματικότητας και αντιμετώπισης επιχειρησιακών κινδύνων.*

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Χρήση κλίμακας Likert, από 1-5 (1:καθόλου, 2:μικρή κλίμακα, 3:μέτρια κλίμακα, 4:μεγάλη κλίμακα, 5:πάρα πολύ)

A. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ & ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ
---

1. Επωνυμία επιχείρησης (προαιρετικά)
2. Επίπεδο εκπαίδευσης
  - Δευτεροβάθμια
  - ΤΕΙ/Πανεπιστήμιο
  - Μεταπτυχιακός τίτλος
  - Διδακτορικός τίτλος
3. Θέση ευθύνης που κατέχετε
  - Υπάλληλος Οικονομικών Υπηρεσιών/Λογιστής
  - Εσωτερικός Ελεγκτής
  - Στέλεχος Διαχείρισης Κινδύνου
  - Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών

4. Τύπος επιχείρησης

- Εμπορική
- Παροχής Υπηρεσιών
- Βιομηχανική
- Μικτή

5. Αριθμός Απασχολούμενων στην επιχείρηση

- έως 9 άτομα
- 10-29 άτομα
- 30-100 άτομα
- πάνω από 100 άτομα

6. Έτος χρήσης/δημιουργίας τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου

- 0-2 έτη
- 3-5 έτη
- 6-8 έτη
- 9-άνω έτη

B. ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

	1 Καθόλου	2 Μικρή κλίμακα	3 Μέτρια κλίμακα	4 Μεγάλη κλίμακα	5 Πάρα πολύ
7. Σε ποιο βαθμό μιλάμε για ανεξαρτησία των Εσωτερικών Ελεγκτών;					
8. Σε ποιο βαθμό ο Ελεγκτής δεν υπόκειται σε ατομικές δεσμεύσεις ;(προσωπικές, κοινωνικές)					
9. Σε ποιο βαθμό ο Εσωτερικός Ελεγκτής αναφέρεται απευθείας στη Διοίκηση;					
10. Σε ποιο βαθμό ο Εσωτερικός Ελεγκτής αποτελεί σημαντικό μέλος της Εταιρικής Διακυβέρνησης;					

Γ. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

	1 Καθόλου	2 Μικρή κλίμακα	3 Μέτρια κλίμακα	4 Μεγάλη κλίμακα	5 Πάρα πολύ
11. Σε ποιο βαθμό ο Εσωτερικός Ελεγκτής δεν υπόκειται σε Διοικητικές δεσμεύσεις;					
12. Σε ποιο βαθμό χρησιμοποιείται εγκεκριμένο πλάνο της Διοίκησης για τη διενέργεια Εσωτερικών Ελέγχων;					
13. Σε ποιο βαθμό υφίσταται διαδικασία αποδοχής των εισηγήσεων, βάσει εκθέσεων, προς τη Διοίκηση, προκειμένου να βελτιωθούν τυχόν λάθη ή παραλείψεις;					

Δ. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

	1 Καθόλου	2 Μικρή κλίμακα	3 Μέτρια κλίμακα	4 Μεγάλη κλίμακα	5 Πάρα πολύ
14. Σε ποιο βαθμό είναι τακτική η διενέργεια Εσωτερικού Ελέγχου (είτε από εσωτερική είτε από εξωτερική μονάδα);					
15. Σε ποιο βαθμό το προσωπικό αναγνωρίζει την αναγκαιότητα ύπαρξης Εσωτερικού Ελέγχου ;					
16. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε πως το σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου διασφαλίζει απόλυτα το γεγονός μη ύπαρξης λαθών ή παραλείψεων;					

Ε. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ (AUDIT RISK)

17. Σε ποιους τομείς εφαρμόζεται;

- Παραγωγή
 Οικονομία-Λογιστική
 Σε άλλο
 Σε όλους

	1 Καθόλου	2 Μικρή κλίμακα	3 Μέτρια κλίμακα	4 Μεγάλη κλίμακα	5 Πάρα πολύ
18. Σε ποιο βαθμό μηχανισμοί, κανόνες και διαδικασίες Εσωτερικού Ελέγχου εμφανίζονται ανεξάρτητα από το μέγεθος μιας επιχείρησης;					
19. Σε ποιο βαθμό υπάρχει στην επιχείρησή σας μια τυποποιημένη διαδικασία εκτίμησης κινδύνου;					
20. Σε ποιο βαθμό η λειτουργία διαχείρισης κινδύνων διασφαλίζει τη δημιουργία αξίας της επιχείρησης;					

ΣΤ. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ (ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ)

Λάθη ή Παραλείψεις	1 Καθόλου	2 Μικρή κλίμακα	3 Μέτρια κλίμακα	4 Μεγάλη κλίμακα	5 Πάρα πολύ
21. Από την καταμέτρηση των χρηματικών διαθεσίμων (συμπεριλαμβανομένων & χρεογράφων) και τη συμφωνία με το υπόλοιπο λογιστικής;					
22. Από την επαλήθευση των υπολοίπων καταθέσεων τέλους χρήσης με αντίστοιχα extrait τραπεζών και επιβεβαιωτικές επιστολές από τις τράπεζες των τελευταίων;					
23. Από την ορθή εμφάνιση των απαιτήσεων στις οικονομικές καταστάσεις (βραχυπρόθεσμες, μακροπρόθεσμες, απαιτήσεις και συνδεδεμένων επιχειρήσεων και κατά οργάνων της Διοίκησης);					
24. Από την έρευνα λογαριασμών παλιών υπολοίπων, επισφαλειών και ανεπίδεκτων εισπράξεως απαιτήσεων;					
25. Από την επαλήθευση των υπολοίπων απαιτήσεως τέλους χρήσεως με επιβεβαιωτικές επιστολές πελατών, χρεωστών;					

Σας ευχαριστούμε για τον χρόνο που διαθέσατε.